

Jaarverslag 2019 Stichting Cito

Het verhaal achter de cijfers

Resultaten en maatschappelijke impact 2019

Jaarverslag 2019 Stichting Cito

Het verhaal achter de cijfers

Resultaten en maatschappelijke impact 2019

Open dag 16 maart

Bijna 400 belangstellenden bezoeken onze eerste openbare open dag om een kijkje te komen nemen in onze 'toetskeuken'. Voor jong en oud is er deze middag van alles te bekijken en te doen. Het is een gezellige middag waar collega's enthousiast vertellen over hun werkzaamheden. De bezoekers worden welkom geheten en wegwijs gemaakt door studenten van de opleiding Leisure & Hospitality ROC Nijmegen. Ook is radiozender sCOOLradio present, waar leerlingen van scholen-gemeenschap Het Hooghuis uit Oss een livestreaming verzorgen. De Kinder-correspondent legt de open dag vast in een filmpje en diverse media besteden er aandacht aan. Zoals Omroep Gelderland op hun website, en de Nieuwe Leraar op social.

Voorwoord

We werken als Cito samen aan krachtig onderwijs. Meer en meer doen we dit met een open en zichtbaar Cito. We zoeken sociaal verbinding met ons Umfeld van scholen, klanten en stakeholders. En zetten in op het bewijzen en behouden van onze toegevoegde waarde. Daarvoor moeten we blijven anticiperen; samen met en inspeland op de behoefte van de omgeving.

De afgelopen vijftig jaar zijn twee dingen kenmerkend geweest voor de ontwikkeling van Cito: anticiperen en zoeken naar innovatieve oplossingen voor het onderwijs. Het past zeker ook bij Cito met het oog op de start van een nieuw decennium. In 2019 hebben we stappen in vernieuwing gezet in het verlengde van onze strategie. We zullen dat blijven doen om zo samen te werken aan een krachtig onderwijs dat leerlingen en lerenden verder brengt.

1

Docent

Een docent die voor Cito opgaven bedenkt, is thuis aan de slag.

3

Docenten + Cito-toetsdeskundige

De (losse) opgave is klaar om in een examen opgenomen te worden.

5

Cito-toetsdeskundige + vaststellingscommissie CvTE

De Cito-toetsdeskundige bespreekt (delen van) een examenvoorstel met de leden van de vaststellingscommissie van CvTE.

6

Cito-toetsdeskundige

De Cito-toetsdeskundige verwerkt de geleverde feedback en past het examenvoorstel aan.

Enkele stappen uit de tijdlijn
'Hoe komt een examen tot stand'

Inhoudsopgave

Voorwoord | P3

Hoofdstuk 1 | P7

Ons verhaal van 2019

1

Hoofdstuk 6 | P29

Risico's

6

Hoofdstuk 2 | P9

Centrale toetsen en examens

2

Hoofdstuk 7 | P33

Uit de Raad van Toezicht

7

Hoofdstuk 3 | P15

Onderzoek, Kennis & Innovatie

3

Hoofdstuk 8 | P39

Financieel

8

Hoofdstuk 4 | P21

Betekenisvol werken

4

Hoofdstuk 9 | P43

Jaarrekening 2019

9

Hoofdstuk 5 | P25

Maatschappelijke impact

5

Jubileumboek

September 2019. Ter gelegenheid van ons 50-jarig jubileum geven we een jubileumboek uit waarin we terugblikken en vooruitkijken. Tijdens een interne bijeenkomst ontvangen alle collega's een exemplaar. Ook staan we stil bij de activiteiten die we hebben georganiseerd voor alle betrokkenen, in- en extern, gedurende dit prachtige jubileumjaar. <https://www.cito.nl/over-cito/historie-en-ontwikkeling/jubileumboek-50-jaar-cito>

Social media

LinkedIn

17.579

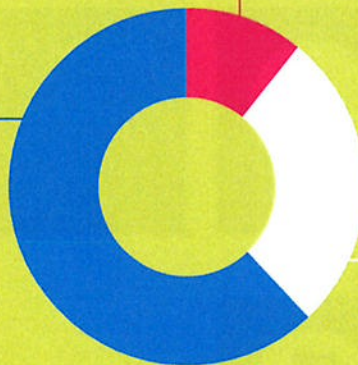
Nieuwe volgers	4.639
Gepost	94
Weergaven	810.668
Clicks	17.997
Interacties	3.156

Facebook

3.101

Nieuwe volgers	328
Gepost	110
Weergaven	125.909
Interacties	2.824

Twitter

7.704

Nieuwe volgers	55
Gepost	98
Weergaven	147.046
Interacties	236

1 Ons verhaal van 2019

Uit de Raad van Bestuur

2019 was het laatste jaar van een decennium. In dit jaarverslag kijken we daarom – met de 20-er jaren voor de boeg – vooruit, maar ook terug op het hele proces dat we vanaf 2016 in gang hebben gezet. Vanaf het moment van herijking van onze strategie hebben we, via het governanceplan, stap voor stap toegewerkt naar de laatste stap: het neerzetten van de organisatiestructuur van divisie Onderzoek, Kennis & Innovatie. Dit hele proces konden we met ingang van januari 2020 afronden. Als Cito hebben we ons ontwikkeld tot de maatschappelijke organisatie die we nu zijn.

Terugkijkend vond in 2019 ook een deel van de activiteiten rondom ons jubileumjaar plaats in 2019. We hadden er namelijk bewust voor gekozen om, vanaf de dag dat we vijftig jaar bestonden in september 2018, een schooljaar lang in kleinere en grotere momenten stil te staan bij ons jubileum. In 2019 begon dit met een grote stand op de Nationale Onderwijstentoonstelling, waar we de Innovatieprijs wonnen voor Beeldverhaal. Een ander moment **waarop Cito zich echt als organisatie liet zien**, was tijdens de open dag in maart. Nooit eerder hadden we onze deuren geopend voor publiek. Nooit eerder konden de bezoekers in zo'n gevarieerd programma kennismaken met Cito in haar volle omvang. We sloten ons **jubileumjaar** in september 2019 af met alle eigen medewerkers in ons eigen Citorant. Samen bekeken we er een film met de highlight van het jubileumjaar. Het was een reeks aan mooie momenten, die werd ontvangen met grote glimlach. Het was zoals een medewerker na afloop zei: 'Zo Cito heb ik me nog nooit gevoeld'. En dat trotste gevoel hadden we ook bij het tonen van het jubileumboek. Eerst aan alle medewerkers, later ook aan de buitenwereld.

Terugkijken hoorde erbij in 2019. En toch, ook vooruitwerken en -kijken waren belangrijke doelen. Het **realiseren van de strategische doelen** zoals we die voor 2018 en 2019 hadden gesteld, vroeg om aandacht en focus. Die focus lag voor elke afdeling anders, maar was soms ook verbindend over afdelingen heen. Met elkaar maakten we ons sterk voor realisatie van onze vijf strategische v's: Verlengen, Vernieuwen, Verbinden, Versterken en Vertellen. De v's bleken belangrijk voor de toekomstbestendigheid en continuïteit van onze organisatie. Ze hielpen om te blijven investeren in de toegevoegde waarde die Cito kan toevoegen aan het onderwijs. Of zoals we bij Cito zelf zeggen: 'Samen voor krachtig onderwijs'.

In 2019 startten we nieuwe focusprojecten, die tot ver in het nieuwe decennium zullen doorlopen. In de veranderende context van het onderwijs zullen we ons namelijk moeten leren verhouden tot het discours waarin het onderwijsstelsel onder druk staat. Van onderwijsgevend personeel tot onderwijsinhoud, van kwaliteit tot onderwijsvrijheid. We maken ons sterk om als Cito een **nieuwe visie op meten** te ontwikkelen. Als antwoord en als handreiking. Zo wordt samen voor krachtig onderwijs een belofte die ook voor een verdere toekomst geldt.

Een greep uit alle CTE-projecten

Centrale Eindtoets

Leerlingen
86.661

Op
Betrokken bij constructie

3.121 scholen
49 leerkrachten

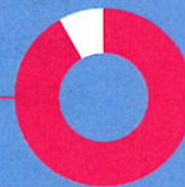

Centrale eindexamens VO

Examenkandidaten

195.618

Geslaagd

Geslaagden

Hoogst aantal geslaagden
Laagst aantal geslaagden

180.039 leerlingen

vmbo-basisberoepsgerichte leerweg: 97,9%
havo: 88,3%

Betrokken docenten bij constructie

Specifiek voor examenproductie
pre-testen
standaardbepaling

1.827 docenten

611 docenten
751 docenten
313 docenten

Examens op papier

449

Examens digitaal

155 varianten (alleen vmbo)

Gemaakte examenvragen

Meer dan 7.500

Te behalen scorepunten

Meer dan 20.000

Ingezonden examenresultaten

1.053.575

Rekentoets VO

Gemaakt door

310.000 leerlingen

Centrale examens mbo

Examens (digitaal) 135

In 848 versies

Afnameperiodes 5 (Nederlands en Rekenen)

3 (Engels)

Examenkandidaten Meer dan 200.000 (Nederlands en Rekenen)

Ruim 100.000 (Engels)

2 Centrale toetsen en examens

Stichting Cito, divisie CTE

Cito werkt in opdracht van de overheid aan centrale toetsen en examens. Die opdracht is vastgelegd in de Wet SLOA 2013, en wordt gefinancierd met een overheidsbijdrage. Als Cito staan we jaarlijks voor de taak om de centrale toetsen en examens te maken én te normeren. We voeren deze wettelijke opdracht uit vanuit Stichting Cito en – meer specifiek – onze divisie CTE.

2019 in vogelvlucht

In 2019 ontwikkelden en droegen we bij aan de normering van:

- alle centrale examens voor het voortgezet onderwijs
- alle centrale examens voor het mbo
- de Centrale Eindtoets en de Adaptieve Centrale Eindtoets voor het basisonderwijs

Belangrijke projecten in 2019

Centrale Examens VO en mbo

Voor het **ontwikkelen en normeren van de centrale (eind)examens** stelt de overheid jaarlijks een kaderbrief op. Ook in 2019 werkten we volgens de afspraken in dit document. In totaal leverden we zo 739 examens, 604 gericht op het VO (inclusief de rekentoetsen) en 135 gericht op het MBO. 2019 was daarbij het laatste jaar waarin we vo-rekentoetsen en mbo-rekenexamens ontwikkelden voor een wettelijk verplichte afname. Vanaf 2020 vervallen de verplichte rekentoetsen/examens. We leveren dan alleen voor het mbo nog examens die scholen – in een overgangperiode – kunnen inzetten als schoolexamen.

In 2019 zetten we de ingezette trend van openheid in **berichtgeving rondom de examens** voort. Hierbij zijn we ons altijd bewust van het feit dat we ketenpartner zijn, waarbij de regievoerder College voor Toetsen en Examens vaak woordvoerder is. Als het onze wettelijke taak betreft, is afstemming met hen en het ministerie van OCW aan de orde van de dag. In de examenperiode lichtte een Cito-examenmaker dagelijks een examenvraag toe op scholieren.com. Bij het Laks draaiden we een dag mee aan de Eindexamenklachtenlijn en het Laks bezocht Cito om diverse leerlinggerichte video's op te nemen, bijvoorbeeld over de normering. Via social media postten we geregeld Memes waarin we aansloten bij de beleving en spanningen van de examen-kandidaten.

Onderzoeksmatig was Cito in 2019 direct betrokken bij het informeren van de **gedachtenvorming** rondom de (normering van de) centrale examens. Na een motie van Tweede Kamerlid Van Meenen kreeg een onafhankelijke commissie de opdracht om te onderzoeken waarom examencijfers van Nederlandse leerlingen gelijk blijven of zelfs stijgen, terwijl Nederland zakt

Projecten om trots op te zijn

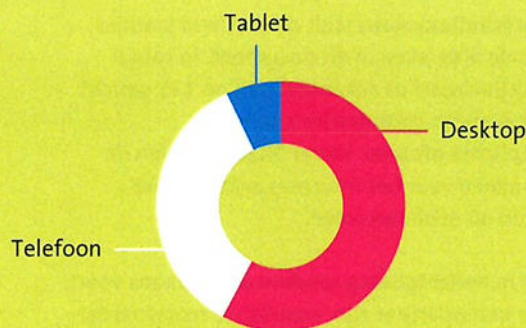
Nieuwe vraagvormen

Bij CTE maken we alle centrale examens voor vmbo, havo, vwo en MBO. Dat zijn examens voor heel veel verschillende vakken en examenvragen in heel veel verschillende vormen. Uiteraard wordt daarbij jaarlijks ook vernieuwd. Een voorbeeld uit 2019 was het vak Wiskunde C, waarbij kunst, logisch redeneren en wiskunde in één vraag werd gevat:

Examenonderzoek

In opdracht van de politiek deden we in 2019 onderzoek naar de vaardigheidsontwikkeling van eindexamenleerlingen. Dit naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer naar de discrepantie tussen dalende tendensen op de internationale PISA-ranglijst en gelijkblijvende/stijgende tendensen bij de centrale examens. We legden onze bevindingen vast in het onderzoeksrapport voor de Commissie Steur 'Vaardigheidsontwikkelingen volgens PISA en examens'. <https://www.cito.nl/kennis-en-innovatie/kennisbank/cte-rapport-vaardigheidsontwikkelingen-volgens-pisa-en-examens>

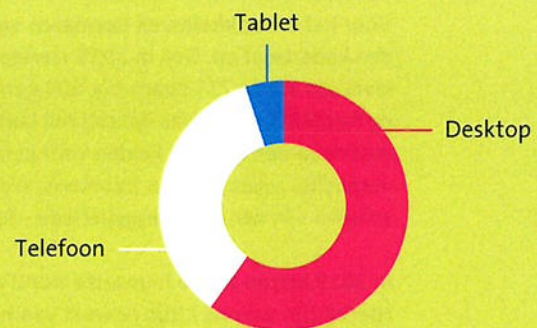
Cito online

Cito.nl sessies

1.531.945

Door 927.399 bezoekers
Met 4.225.351 paginaweergaven
In 2,06 minuten

Cito.com sessies

24.438

Door 21.874 bezoekers
Met 40.926 paginaweergaven
In 0,44 minuten

op de wereldwijde PISA-ranglijst. In opdracht van de commissie Steur schreven we bij Cito het onderzoeksrapport 'Vaardigheidsontwikkelingen volgens PISA en examens'. We onderzochten daarin de invloed van onder meer de N-term op het beeld van de vaardigheidsontwikkeling van Nederlandse leerlingen. Mede op basis van dit rapport kon de commissie Steur concluderen dat de examenresultaten de vaardigheidsontwikkeling van leerlingen adequaat weergeven, en dat onze gebruikte normeringsprocedures adequaat en robuust zijn.

Centrale Eindtoets en Adaptieve Centrale Eindtoets

Voor de Centrale Eindtoets en de Adaptieve Centrale Eindtoets was **2019 een roerig jaar**. Eind 2018 bleek dat DUO in 2019 **geen afname** van de Adaptieve Centrale Eindtoets kon faciliteren. Daardoor verviel voor scholen de mogelijkheid om te kiezen voor deze zorgvuldig ontwikkelde vernieuwing: een digitale, adaptieve toets. Het project liep vervolgens door, want in 2020 moest afname wél mogelijk zijn.

Voor Cito was het gebeuren een teleurstelling, omdat het op ons afstraalt vanwege de oorsprong van de toets. Ook omdat we in 2019 opnieuw werden geconfronteerd met een **toenemende concurrentie**. Scholen kiezen steeds vaker voor een eindtoets van een andere leverancier. Uiteindelijk maakten in 2019 85.158 leerlingen de Centrale Eindtoets; ongeveer 15% minder dan in 2018.

De groeiende diversiteit in eindtoetsen vormde in 2019 de voedingsbodem voor een opvallend incident. Bij de normering en vergelijking van de diverse toetsen werd namelijk een onvolkomenheid geconstateerd. Het gevolg was dat bijna 20.000 toetsadviezen aan groep 8-leerlingen moesten worden herzien. Voor de Centrale Eindtoets had dit geen gevolgen: het ging zonder uitzondering om adviezen afgegeven door andere toetsaanbieders. Het was de Expertgroep Toetsen PO die aan de slag ging met de werkzaamheden voor het bijstellen van de normering en vergelijking. Als Cito hadden we hier geen bemoeienis mee. Wel werkten we na het incident – op verzoek van OCW – mee aan de **herstelwerkzaamheden** en controles op de analyses.

In de tweede helft van 2019 vond tot slot de **wetsevaluatie** Eindtoetsing plaats. Politiek werd daarbij ingezet op afschaffen van de centrale eindtoetsen, en op termijn afschaffing van de Expertgroep Toetsen PO. Naar verwachting gaat dit effect hebben in 2023.

Leerpunten 2019

De centrale eindtoets en de centrale examens zijn **belangrijke mijlpalen in het Nederlandse onderwijsstelsel**. Cito is al 40 jaar actief bij het ontwerp en onderhoud daarvan, vaak in nauw overleg met de overheid. We merken dat de eindtoets en de eindexamens steeds vaker onderdeel worden van het politieke debat. De maatschappij heeft veel aandacht voor 'alles' rond de schoolexamens. De media voeden het debat door hier veel aandacht aan te besteden. Als Cito zijn we graag een **gesprekspartner voor overheid en politiek** waarbij we onze kennis en ervaring inzetten. We merken dat we in die rol steeds beter herkend en erkend worden. We ondersteunen daarmee de besluitvorming met objectieve gegevens en historische besef. We doen dit niet alleen vanuit een eigen overtuiging, ondersteund met eigen onderzoek, maar we acteren ook op verzoek van ketenpartners. Cito kan nog **verder groeien in de rol van expert** in het debat. Van Cito als expertisecentrum mag men namelijk verwachten dat wij zelfbewust en met kennis van zaken naar buiten treden. We zijn daarom meer dan een onderdeel van de examenketen.

Wedstrijd Beeldende Vakken.

In ons jubileumjaar dagen we leerlingen derde klassen Beeldende vakken vmbo gl/tl uit om een ontwerp te maken voor een kunstwerk met als thema 'Leren is leuk'. Met 2.048 stemmen en het winnende oordeel van de jury, sleept Anne van het Blariacum college uit Venlo de prijs in de wacht. Haar kunstwerk wordt tijdens de open dag op 4 maart onthuld.

Speciaal voor eindexamenkandidaten

Filmpjes Laks

Het LAKS interviewt diverse Cito-medewerkers over de centrale examens en het Cito-werk dat daarbij komt kijken. De filmpjes worden tijdens de examenperiode gepubliceerd.

Toelichtingen op Scholieren.com

Na afloop van diverse examens lichten Cito-deskundigen op Scholieren.com een eindexamenopgave toe.

Radio-interview BNR

Op 9 mei is Anton Béguin een uur lang te gast bij Ask me anything (BNR), gepresenteerd door Jörgen Raymann. Samen met Guilherme Luttikhuisen dos Santos, de bedenker van ExamenOverzicht, beantwoordt Anton vragen van luisteraars over de centrale examens.

Memes op social en cito.nl

Via social media wensen we alle examenkandidaten veel succes. En tijdens de examenperiode posten we meerdere oppeppers om hen een hart onder de riem te steken. Met deze oppepper trappen we af.

Belteam LAKS

Op 17 mei wordt het belteam van LAKS tijdelijk uitgebreid met onze collega's Natalie Schols en Bart Pijpers. Tussen 16.00 en 16.30 uur ondersteunen zij LAKS met het noteren van klachten. Natalie en Bart krijgen dan ook direct een indruk van de ontvangst van 'hun' examens.

Vooruitblik 2020

Uiteraard: in 2020 leveren we uiteraard onze bijdrage aan alle centrale examens voor VO en mbo en aan de centrale eindtoets. We ontwikkelen de **vragen voor alle vakken** en alle afnamevormen, en geven advies over de **normering van de resultaten**.

Flankerend aan deze werkzaamheden onderzoeken we als CTE (nieuwe) mogelijkheden voor verdere aanpassing en verbetering van deze instrumenten. Zo doen we onder andere **onderzoek** naar nieuwe vraagvormen, het meten van andere vaardigheden, itembanken om examenopgaven te ontsluiten en nieuwe samenwerkingsvormen met docenten bij de examenconstructie. Ook kijken we in 2020 onder andere naar de impact van een eventuele implementatie van curriculum.nu op de examens in het VO.

Het komende jaar verkennen we tot slot **nieuwe vormen van communicatie** met het onderwijsveld. Dat kan bijvoorbeeld via gezamenlijke experimenten (zoals in de samenwerking met HKU en X11, waarin we kijken naar manieren om sociale competenties in kaart te brengen) of via een initiatief waarbij we jaarlijks de beste examenopgave verkiezen.

Een greep uit alle OK&I-projecten

Onderzoek

Ingediende NRO-aanvragen	7
waarvan gehonoreerd	3
Presentaties op wetenschappelijke conferenties	29

Prototypes

Ontwikkelde prototypes

11

Leerlingen die werkten met een prototype	9.626
Scholen die de escaperoom GEHACKT (Klasse) speelden	330
En het wachtwoord binnen de tijd ontcijferden	179

GEHACKT wachtwoord binnen de tijd ontcijferd

Co-creatie

Bezoeken aan scholen voor gesprekken met leraren	50
Samenwerkingen met partners	27

Kennisdeling

Publicaties in vakbladen voor onderwijsprofessionals	5
--	---

3 Onderzoek, Kennis & Innovatie

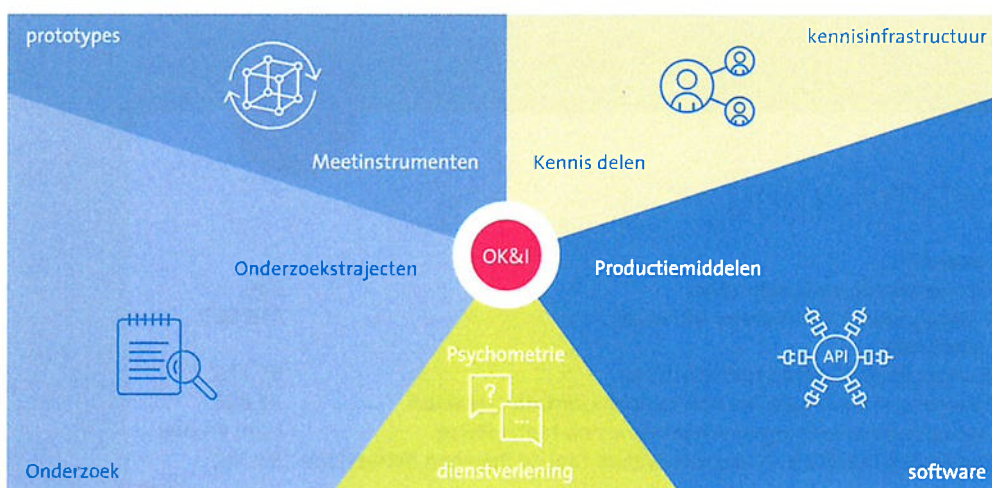
Stichting Cito – divisie OK&I

Toen Cito in 2016 een nieuwe koers startte, stonden de ideeën rondom kennis en innovatie nog in de kinderschoenen. Om deze ideeën te richten schreven we in 2017 – in samenspraak met stakeholders – ons eerste Meerjarenbeleidsplan. In dat plan definieerden we voor de komende jaren (2018 – 2021) vijf inhoudelijke onderzoeks- en innovatiethema's. Langs die thema's wilden we onze ambities op het vlak van onderzoek, kennis en innovatie gaan vormgeven.

In 2018, het eerste jaar van het Meerjarenbeleidsplan, zochten we als Cito vooral naar onze meerwaarde op de diverse thema's. Daarnaast waren we in overleg met OCW over de werkwijze binnen de nieuwe divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie. Vervolgens werd 2019 **formeel een 'overgangsjaar'**. Het was het jaar waarin we de divisie en onze werkwijze via proefprojecten uitwerkten.

2019 in vogelvlucht

Het jaar 2019 was voor de divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie (OK&I) een overgangsjaar. Voor het eerst traden we daadwerkelijk als OK&I naar buiten, gingen we samenwerkingen aan én voerden onder onze eigen vlag opdrachten voor anderen uit. In 2019 gaven we bovendien verder **invulling aan onze vijf activiteiten**: onderzoek, prototypes, kennisdeling, software en dienstverlening. We ontwikkelden processen voor die werkzaamheden en bepaalden in overleg met OCW de reikwijdte en positionering van onze OK&I-activiteiten.

Divisie OK&I werkt aan: onderzoek, prototypes, kennisinfrastructuur, software en dienstverlening

Twee projecten om trots op te zijn

Beeldverhaal

Citolab boekte in 2019 succes met het prototype voor Beeldverhaal. Beeldverhaal is een app die de spreekvaardigheid van leerlingen via korte opdrachten digitaal, en met hulp van taal/spraaktechnologie, in beeld brengt. Het jaar startte in januari direct goed met het winnen van de Innovatieaward op de NOT. Vervolgens werd Beeldverhaal bij scholen gevalideerd en zochten we via een open inschrijving bij de GEU naar een partner voor de verdere doorontwikkeling. Maar liefst vier educatieve uitgevers gaven aan interesse te hebben. In 2020 starten we een pilot met één van deze uitgevers.

Ter voorbereiding op deze pilot hebben we Beeldverhaal geschikt gemaakt voor Chromebooks, is de look & feel aangepast en ontwikkelden we een dashboard waarin leerkrachten geluidsfragmenten kunnen terugluisteren en beoordelen met een beoordelingskader. Ook evalueerden we de gebruikte, open source, taal-spraakengine. Omdat deze nog niet geschikt is voor het transcriberen van kinderspraak, zetten we in 2020 in op het verder trainen van deze engine. Vervolgens bepalen we in hoeverre een publieke open source engine voor taal-spraak een begaanbaar pad is.

Procesdata voor formatieve rapportages

In 2019 startten we een langlopend onderzoek naar het analyseren van procesdata. Op steeds meer plekken wordt namelijk digitaal getoetst. En omdat nieuwe technologische mogelijkheden voor steeds complexere opgaves zorgen, kunnen meer data worden verzameld dan alleen goed/fout-scores. Een voorbeeld zijn de handelingen die een leerling verricht en de volgorde waarin dit gebeurt. In Frankrijk zijn dergelijke data al verzameld, maar blijkt de analyse niet vanzelfsprekend. Vandaar dat we onder andere een samenwerking hebben gesloten met het Franse ministerie van Onderwijs. Door in een project de krachten te bundelen, krijgen we inzicht in methodes om procesdata te analyseren. Het doel: betekenisvolle, formatieve uitspraken doen over het leren van leerlingen.

Dienstverlening

Centrale examens

Genormeerde varianten mbo	546
Geanalyseerde resultaten / afnames	476.865

Centrale eindtoets

Aantal geanalyseerde toetsafnames	85.158
Waaronder leerlingen die ook wereldoriëntatie maakten	37.095
Aantal heroverwegingen schooladvies na toetsuitslag	ruim 30.000
Leerlingen die alle 6 referentieniveaus taal en Rekenen beheersten	33.382

In 2019 gaven we breed invulling aan onze activiteiten. We ronden bijvoorbeeld mooie **onderzoekstrajecten** af, zoals een proefschrift met onderzoek naar effectieve rapportage voor formatieve toetsen, en een onderzoek naar gebalanceerde leerkrachtoordelen voor schooladviezen. We werkten daarnaast aan diverse nieuwe **prototypes**. Samen met Universiteit Utrecht zochten we een hulpmiddel dat universitair docenten en examencommissies ondersteunt bij de kwaliteitsborging van hun toetsprogramma's. Voor Universiteit Twente ontwikkelden we een authentieke toets voor digitale geletterdheid, en we zochten een educatieve uitgever die samen met ons het prijswinnende Beeldverhaal verder wilde valideren en ontwikkelen.

Op het gebied van **kennisdeling** ontwikkelden we in 2019 toegankelijke materialen om de resultaten van onderzoek naar het dynamisch toetsen van leesvaardigheid te delen. Voor scholen ontwikkelden we laagdrempelige infographics en team-talks om basiskennis over toetsing te verspreiden. **Softwarematig** zetten we in 2019 stappen om tools van onze eigen ontwikkelteams open source te maken. Ook ontwikkelden we voor toetsaanbieders software om de kwaliteit van toetsen en examens te vergroten. In onze **dienstverleningstak** werkten we enerzijds in dienst van Cito's wettelijke taak (bijvoorbeeld rondom het normeren van de centrale examens), en werkten we voor marktpartijen: altijd vanuit een vooraf gedefinieerde dienstenset, tegen een transparant tarief en onder gelijke condities voor alle partijen.

Belangrijk focuspunt in 2019 waren de vervolgstappen in de **organisatorische inrichting** van onze divisie. We wilden de slagkracht vergroten en tegelijkertijd een stevige basis vormen voor alle verschillende activiteiten. Het resultaat was het plan voor een nieuwe organisatiestructuur, die in 2020 zijn beslag krijgt. Vanaf dat moment werken we verder vanuit de drie teams 'Prototypes', 'Onderwijskundig Onderzoek' en 'Psychometrisch Onderzoek en Dienstverlening'.

Belangrijke projecten in 2019

Leerkrachtoordelen

In 2019 onderzochten we samen met Universiteit Utrecht de balans tussen het leerkrachten- en het toetsadvies voor basisschoolleerlingen in groep 8. Maatschappelijk gezien een interessant vraagstuk. We konden het – als onderdeel van een promotietraject, aangevuld met onderzoek door postdoc's – belichten door op een innovatieve manier met data om te gaan. Het onderzoek was een goed **voorbeeld van een samenwerking**, waarbij wetenschappelijke expertise samengaat met kennis van de toetspraktijk om zo tot een meer gedegen conclusie te komen.

Spacebook

Het Spacebook-project was in 2019 op meerdere manieren belangrijk. Omdat het ging om een **prototype-project met een externe opdrachtgever**, konden wij het interne ontwikkelproces verfijnen met een externe partij. Zo bleek in de samenwerking met Universiteit Twente dat we een duidelijke meerwaarde hadden door expertise in te brengen op het gebied van toetsing, ICT én gebruiksgemak voor leerlingen. Spacebook leverde daarnaast een zeer geslaagd voorbeeld op van een authentieke toets, die zo écht lijkt dat leerlingen zich natuurlijk gedragen.

Publicaties in vakbladen

In 2019 zochten we **actief de publiciteit**. En dat met de intentie om onze kennis over toetsing, onze onderzoeksresultaten én nieuwe prototypes te delen via publicaties in vakbladen. Er verschenen bijvoorbeeld artikelen in Vives, De Nieuwe Leraar, Examens en op de website Slimmer Leren met ICT. Dit vergrootte ons bereik. Meer leraren, directeuren en andere onderwijsprofessionals zagen hoe toetsing en innovatie kunnen samenkomen. De artikelen zorgen bovendien voor meer herkenbaarheid voor OK&I en CitoLab in het bijzonder.

Interessante links

Het OK&I-werkprogramma 2019 met de innovatie- en ontwikkelambities voor 2019 (en de resultaten van 2018): https://www.cito.nl/-/media/files/kennis-en-innovatie-onderzoek/cito_oki_werkprogramma_2019.pdf?la=nl-NL

Het OK&I-werkprogramma 2020 met de resultaten van 2019 (en de innovatie- en ontwikkelambities voor 2020) wordt hier op korte termijn bij geplaatst.

Ook het vermelden waard

Nominatie NRO-verbindingsprijs voor onderzoekers

Eind oktober 2019 werd Saskia Wools, directeur OK&I, genomineerd voor de NRO-verbindingsprijs voor onderzoekers. De prijs is bedoeld voor wetenschappers die hun onderzoek op een doeltreffende manier weten te vertalen naar een product of activiteit voor de onderwijspraktijk. Saskia verdiende de nominatie met haar onderzoekswerk voor Groeimeter.

Kennisdeling

Artikel innovatiethema 'Meer data, nieuwe technologie'. Van Twaalf tot Achttien belicht vijf van onze innovatiethema's voor de komende jaren. Op 9 april vertelt themahouder Remco Feskens hoe toetsgegevens steeds meer informatie opleveren. Zie: https://www.cito.nl/-/media/files/nieuws/interviews/cito_interview_remco_feskens-12_t-18.pdf?la=nl-NL

Artikel innovatiethema 'Onderwijs op maat'. Van Twaalf tot Achttien belicht vijf van onze innovatiethema's voor de komende jaren. In het meinummer vertelt themahouder Hendrik Straat hoe Cito werkt aan oplossingen voor maatwerk in de klas. Zie: https://www.cito.nl/-/media/files/nieuws/interviews/cito-interview-hendrik-straat_v_12_t_18_juni2019.pdf?la=nl-NL

Artikel innovatiethema 'Eigenaarschap'. Van Twaalf tot Achttien belicht vijf van onze innovatiethema's voor de komende jaren. Op 9 juni vertelt themahouder Iris Smits over toetsresultaten als informatiebron voor eigenaarschap. Zie: https://www.cito.nl/-/media/files/nieuws/interviews/cito-interview-iris-smits_v_12_t_18.pdf?la=nl-NL

Artikel over Beeldverhaal. Ilse Papenburg vertelt op Slimmerlerenmetict.nl over Beeldverhaal, onze prijswinnende app voor een betere spreekbaarheid. Zie: <https://www.cito.nl/over-cito/actueel/in-de-media/Page-Repository/interview-ilse-papenburg-22-08-19>

Artikel over robots in de onderbouw. In oktober vertellen Jos Keuning en Romy Noordhof in Vives over het leren met robots, zoals een Bee-Bot of Robotmuis. Want dat robots steeds vaker worden ingezet in de onderbouw van het po, is duidelijk. Maar hoe zorg je ervoor dat het dat meer is dan leuk spelen alleen? Zie: https://www.cito.nl/-/media/files/citolab/programmeren-met-robots/vives_werken-met-robots_okt2019.pdf?la=nl-NL

Q-insight

In 2019 bouwden we samen met Universiteit Tilburg en Ex:plain aan Q-insight: een software-programma om onbedoelde ezelsbruggetjes in itembanken op te sporen. In Q-insight lukte het ons om **wetenschap en praktijk** daadwerkelijk met elkaar te verbinden. De software werd namelijk niet alleen ontwikkeld voor toetsaanbieders, maar ook samen met hen geëvalueerd. Q-insight komt, wanneer gereed, open source beschikbaar.

Wettelijke taak en dienstverlening aan marktpartijen

Een belangrijke, jaarlijks terugkerende, taak betrof in 2019 **onze wettelijke opdracht**. We voerden normeringen uit voor de Centrale Examen VO en MBO, en deden psychometrische analyses in het kader van de Centrale Eindtoets. In 2019 vulden we dat aan met extra analyses en controles voor de vergelijkbaarheid van de diverse eindtoetsen. Ook voor marktpartijen voerden we analyses uit in opdracht. Ook verzorgden we een masterclass om de expertise van psychometrici van een andere organisatie te vergroten.

Leerpunten 2019

Als divisie OK&I hebben we het afgelopen jaar veel stappen gezet. Belangrijk daarin was de **toegevoegde waarde en positionering** ten opzichte van externe (markt)partijen en het ministerie van OCW. Zo ontwikkelden we in nauw overleg met het ministerie en de GEU (de branchevereniging van educatieve uitgeverij) een werkwijze om marktpartijen te betrekken bij het ontwikkelen van prototypes. Er kwam een vaste procedure die toegankelijk en transparant is voor alle partijen. We gaan deze procedure in 2020 verder verfijnen.

Ook binnen de divisie zelf zetten we in op procesverbetering. Voor alle activiteiten werden processen verduidelijkt en waar nodig gestandaardiseerd. Het heeft bijgedragen aan de **transparantie van onze divisie**. En het biedt kaders waarbinnen we kunnen innoveren, met oog voor Cito's publieke taak en dus met transparantie en voorspelbaarheid. Eén van de stappen die we konden zetten, is dat kennisdeling bij projecten een expliciet doel is geworden: voor zowel het eindresultaat, de geleerde lessen als het proces wat gevolgd is.

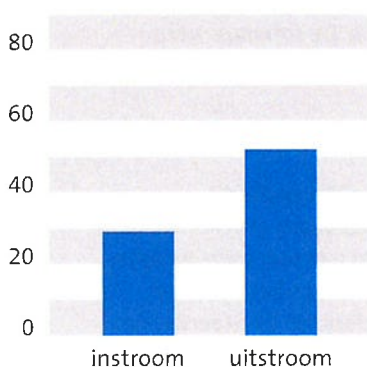
Vooruitblik 2020

In 2020 krijgt de nieuwe inrichting van divisie OK&I zijn beslag. We gaan dan werken vanuit **drie teams: Prototypes, Onderwijskundig onderzoek en Psychometrisch onderzoek**. Voor alle teams geldt dat we processen verder gaan professionaliseren. En uiteraard wordt binnen de teams verder gewerkt aan het invullen van onze activiteiten: met oog voor kennisdeling, en gericht op het oplossen van vraagstukken uit de onderwijspraktijk.

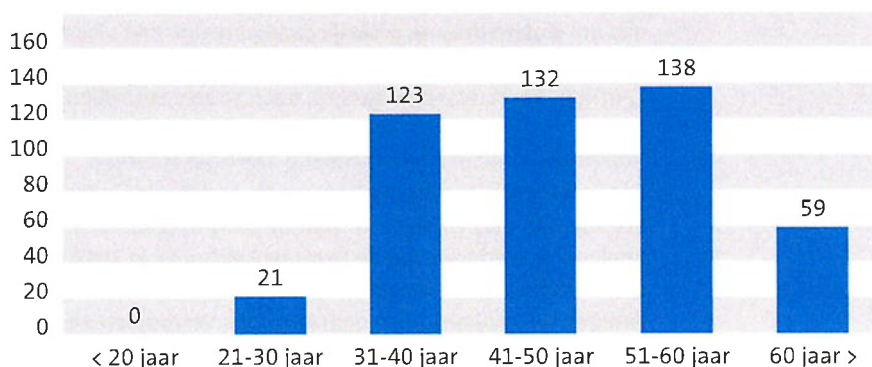
Het komende jaar besteden we ook veel aandacht aan het **verder vormgeven van samenwerkingen**. Het gaat dan bijvoorbeeld om inhoudelijk geformaliseerde samenwerkingsovereenkomsten met universiteiten. Maar ook om samenwerkingen met stakeholders zoals de sectorraden en ketenpartners. Anders dan voorgaande jaren zullen we projecten uit het Meerjarenbeleidsplan expliciet samen met deze partners uitvoeren. Op deze manier borgen we een bredere inbedding in het onderwijs en sorteren we voor op de toepasbaarheid van de resultaten voor scholen.

Cijfers 2019

Instroom en uitstroom

Leeftijdsopbouw per 31 december (473 werknemers)

Personele cijfers t/m 31 december

Bedrijf	Aantal medewerkers	FTE	Contracten bepaalde tijd FTE	Contracten onbepaalde tijd FTE
Cito BV	172	154,3	10,2	144,1
Stichting Cito	301	262,5	8,1	254,4
Totaal	473	416,8	18,3	398,5

Een project om trots op te zijn

Leiderschapstraject 2019

Het leiderschapstraject wierp in 2019 zijn vruchten af. Uit het medewerkersonderzoek bleek namelijk dat het vertrouwen in de leidinggevenden bij Cito sterk is gestegen. Het betekent dat leidinggevenden meer dan voorheen van betekenis kunnen zijn om Cito mee door te ontwikkelen.

8.0

Vertrouwen in leidinggevende

7.7

Vertrouwen in expertise van leidinggevende

4 Betekenisvol werken

Cito maakt onderwijs krachtiger. We ontwikkelen toetsen, examens en meetinstrumenten die laten zien wat leerlingen in hun mars hebben. We geloven in de kracht van objectieve gegevens. En dat we daarmee leerkrachten ondersteunen en leerlingen vooruit helpen. Wij vinden dat iedere leerling recht heeft op dezelfde, gelijke kans op goed (vervolg)onderwijs.

Voor medewerkers van Cito betekent dit zij hun inhoudelijke en toegepaste wetenschappelijke expertise nog meer dan voorheen gaan inzetten om samen met het onderwijs antwoorden te vinden op vraagstukken die in het onderwijs spelen. In een veranderende maatschappelijke context. Dat vraagt om verbinding, innovatie en slagkracht.

2019 in vogelvlucht

In 2019 had Cito drie strategische thema's op de HR-agenda staan.

- **Strategische Personeelsplanning** | Omdat goed inzicht in het medewerkersbestand belangrijk is in een periode van op komst zijnde veranderingen. Het maakt duidelijk welke inspanningen noodzakelijk zijn om de inzetbaarheid van medewerkers te vergroten en de mobiliteit van medewerkers te bevorderen.
- **Leiderschap** | Omdat sterke leidinggevendenden Cito helpen in de ontwikkeling naar een organisatie die samen met het onderwijs werkt aan een krachtig onderwijs
- **Energie** | Omdat energie krijgen van je werk, naast plezier hebben in je werk, zorgt voor betere resultaten.

Belangrijke projecten 2019

Strategische personeelsplanning

In 2019 zetten we stappen in onze strategische personeelsplanning. We werkten vier toekomst-scenario's uit en kregen op basis daarvan inzicht in de **benodigde competenties, omvang en kosten van Cito's toekomstige personele bezetting**. Duidelijk werd bovendien waar de gap zit met de huidige personele bezetting. Vanuit HR hebben we zo de mogelijkheid gecreëerd om tijdig in te spelen op de gewenste situatie. Zo weten we nu dat we moeten blijven werken aan een kleinere vaste formatie. In 2019 vertaalde zich dat in uitstroom die groter was dan de instroom van medewerkers.

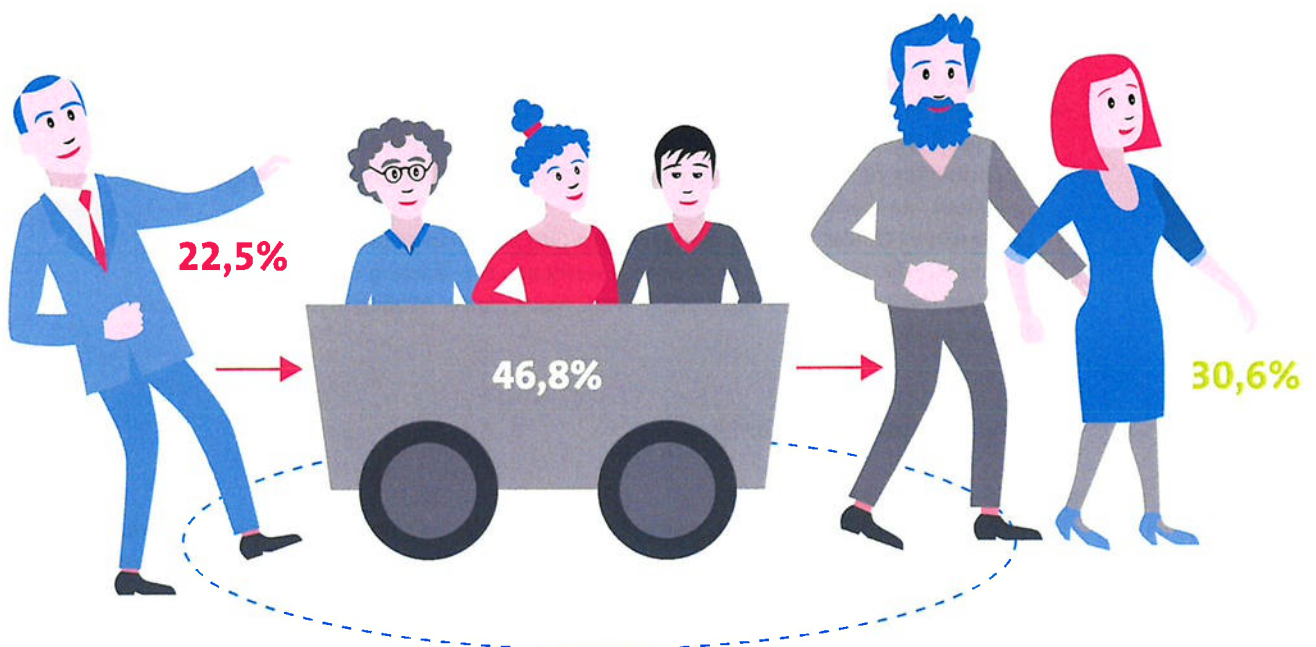
Een project om trots op te zijn

Werken aan energie

Krijg je energie van je werk? In 2019 was het woord 'energie' belangrijk binnen Cito. Om energielekken te verminderen, besteedden we onder meer aandacht aan onderlinge communicatie en persoonlijke ontwikkeling. Met aantoonbaar succes, zo bleek uit het medewerkersonderzoek.

Cito heeft bevlogen en betrokken medewerkers

	Bevlogen en betrokken	Bevlogen	Betrokken	Niet bevlogen en betrokken
Cito	30,6%	5,2%	41,6%	22,5%
Vorige meting	26,1%	2,8%	46,8%	24,4%
Benchmark Cito 2019	34,1%	3,4%	38,6%	23,8%

Bevlogenheid

Bevlogenheid is de mate van bezieling die medewerkers ervaren in het werk. Bevlogen medewerkers krijgen energie van hun werk, zijn trots op het werk dat ze doen en ervaren hun werk als zinvol.

Betrokkenheid

Betrokkenheid is de mate waarin medewerkers zich verbonden voelen met de organisatie. Medewerkers die betrokken zijn, vinden zichzelf bij de organisatie passen, staan achter de doelstellingen van de organisatie én vinden het leuk om bij de organisatie te blijven werken.

Leiderschap

Cito investeerde ook in 2019 in een leiderschapsprogramma. Met het programma worden **(potentieel) leidinggevend ondersteund bij het ontwikkelen van soft-skills**, zodat ze medewerkers beter kunnen begeleiden in de door Cito gewenste richting. Het programma maakt deels maatwerk mogelijk, omdat de ontwikkelvraag voor iedere (potentieel) leidinggevende anders is.

Cito's leiderschapsprogramma biedt drie leerlijnen die sterk met elkaar verbonden zijn. Leerlijn 1 zoomt in op persoonlijke ontwikkeling, en biedt daarvoor iedere (potentieel) leidinggevende een 'Learning center'. Leerlijn 2 koppelt persoonlijke ontwikkeling aan organisatieontwikkeling, en werkt daarvoor met doe-intervisies in kleine groepjes. Leerlijn 3 zet de collectieve (organisatie) ontwikkeling centraal en werkt met kwartaalbijeenkomsten voor overkoepelende (ontwikkelings) thema's.

We vinden het belangrijk dat het leiderschapsprogramma het waarderend perspectief centraal stelt. Het programma focust op talenten van eenieder, op talenten die al werken. Wij zijn ervan overtuigd dat dit een aanpak is die stimulerend werkt om werkelijk ontwikkelingsstappen te kunnen zetten.

Energie

In 2019 was het vergroten van Plezier in het Werk een speerpunt. **Energie krijgen van je werk** zorgt, naast plezier hebben in je werk, namelijk voor betere resultaten. We geloven dat we alleen met medewerkers die de energie hebben om te doen wat er van ze verwacht wordt, en soms net dat stapje extra kunnen zetten, onze missie kunnen realiseren. Maar de wereld verandert, en Cito gaat hierin mee. En veranderen kost energie. Juist daar hadden we nog wat te winnen.

Het afgelopen jaar werkten we daarom gericht aan hobbels die medewerkers (mogelijk) doen afhaken. Zo vroegen we extra aandacht voor de onderlinge communicatie. En we besteedden – net zoals we al jaren doen – aandacht aan persoonlijke ontwikkeling.

Vooruitblik 2020

In 2020 blijven de drie HR-thema's onverminderd van kracht. We gaan hier als volgt verdere stappen in zetten:

- In 2020 streven we ernaar dat de uitkomst van **strategische personeelsplanning** meer invloed gaat hebben op de strategische HR-keuzes.
- In 2020 willen we de stap van individuele leiderschapsontwikkeling naar **collectieve organisatieontwikkeling** maken.
- In 2020 blijven we focussen op (onderlinge) **communicatie** en richten we ons ook op de organisatie van het werk binnen Cito.

1 Geen armoede

2 Geen honger

3 Goede gezondheid en welzijn

4 Kwaliteitsonderwijs

5 Gendergelijkheid

6 Schoon water en sanitair

7 Betaalbare en duurzame energie

8 Waardig werk en economische groei

9 Industrie, innovatie en infrastructuur

10 Ongelijkheid verminderen

11 Duurzame steden en gemeenschappen

12 Verantwoorde consumptie en productie

13 Klimaatactie

14 Leven in het water

15 Leven op het land

16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten

17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Duurzame ontwikkelings doelstellingen

5 Maatschappelijke impact

Met ons werk hebben we maatschappelijke impact. We werken voor het onderwijs en met het onderwijs. En we willen duurzaam ondernemen. In dit hoofdstuk staan we stil bij de maatregelen die we hierin treffen. En we belichten hoe we met ons werk aansluiten bij de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

Werken aan Sustainable Development Goals

Internationaal zijn door de VN **werelddoelen vastgesteld voor duurzame ontwikkeling**: de Sustainable Development Goals. Via deze SDG's hebben alle VN-lidstaten zich gecommiteerd om gezamenlijk een einde te maken aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering. In totaal zijn er 17 doelen, die samen de ontwikkelingsagenda voor 2015 – 2030 bepalen.

Wat gebeurt er in Nederland?

Ook in Nederland geven steeds meer organisaties en bedrijven aan inspanningen te verrichten op de SDG's. De voortgang wordt elk jaar gemeten door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Die meting levert een gemengd rapport op. Zo blijven we in Nederland achter op klimaat- en energiedoelen en inkomensgelijkheid tussen mannen en vrouwen. We scoren wel hoog op economisch vlak, rechtsstaat en instituties, en op sommige terreinen van onderwijs en gezondheid.

Wat gebeurt er bij Cito?

Ook als Cito dragen we met onze activiteiten en doelstellingen bij aan de realisatie van Sustainable Development Goals. Zo **hebben we met ons werk een directe invloed op SDG 4 – Kwaliteitsonderwijs**. Daarnaast leveren we via onze projecten en producten direct een bijdrage aan SDG 10 – Ongelijkheid verminderen. We zetten daarbij in de SDG's 17 (Partnerschap om doelen te bereiken), SDG 9 (Industrie, innovatie en infrastructuur) en SDG 12 (Verantwoorde consumptie en productie).

Zo werken wij aan de Sustainable Development Goals

Doel 10 | gelijkheid

SDG 10 zit in ons DNA. Vanaf het moment van onze oorsprong – 50 jaar geleden – werken we aan gelijke kansen in het onderwijs. Het is onze reden van bestaan, en hét doel van de toenmalige Cito-toets: objectief en onafhankelijk, zonder vooroordeel of vanzelfsprekendheden, aangeven wat de capaciteiten zijn van leerlingen die op het punt staan in te stromen op de middelbare school. **Dat we het serieus menen met die 'gelijkheid' blijkt uit onze missie.** Daarin hebben we onze oorsprong opgenomen:

“Gelijke kansen voor iedereen. Dit is sinds de oprichting de drijfveer voor medewerkers van Cito. Onze primaire focus van ‘goed en eerlijk’ toetsen hebben we verbreed naar het ‘objectief meten van mogelijkheden en talenten’. We zetten onze unieke expertise in om de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en competenties te volgen en inzichtelijk te maken. Daarmee ondersteunen we leraren, ouders en werkgevers. Zo kunnen leerlingen en professionals het beste uit zichzelf halen en richting geven aan hun toekomst.”

Zo werkt Cito aan duurzaamheid

Een aantal projecten:

Gescheiden afvalinzameling

Vanzelfsprekend zamelen we bij Cito ons afval zoveel mogelijk gescheiden in. In 2019 hadden we aparte afvalstromen voor:

- **Klein chemisch afval** | Batterijen, printer cartridges en ander KCA worden opgehaald door een gecertificeerd bedrijf.
- **Vetten** | We voeren het vetafval van onze restaurantkeuken af via een vetput. We gebruiken vetafscheiders voor ons afvalwater.
- **Glas** | We voeren glas apart af.
- **Karton** | We voeren karton apart af.
- **Papier** | Ons papierafval behandelen en vernietigen we als geheim materiaal.

Afvalvermindering

Voor een verdere stap in duurzaam ondernemen werkten we in 2019 concreet aan het verminderen van de hoeveelheid afval. Daarvoor:

- stimuleren we het hergebruik van koffiebekertjes.
- verpakken we in ons bedrijfsrestaurant de vleeswaren en kaas niet meer in plastic.
- stimuleren we papierloos vergaderen met het gebruik van SharePoint en OneNote.

De aanpak had succes. In 2019 produceerden we de helft minder afval! In plaats van dat er wekelijks twee ondergrondse containers (moloks) worden geleegd, wordt nu één molok per week afgevoerd.

Energiebesparing

Waar mogelijk kiezen we energiezuinige oplossingen voor ons kantoorpand. Zelfs als dat – soms wat – duurder uitvalt. Een greep uit onze energiebesparende maatregelen:

Energielevering | Onze energieleverancier levert 100% groene stroom.

Verlichting | Onze kantoorruimtes zijn voorzien van energiezuinige TL5-verlichting. Zodra deze aan vervanging toe is (naar schatting in 2020), stappen we over op LED-verlichting. Standaard werken we met veegverlichting. Deze gaat automatisch uit als er niemand in de werkruimte aanwezig is.

Printers | We werken met energiezuinige printers.

Verwarming/koeling | Onze CV's voldoen aan de norm, bij vervanging voeren we een verbeteringslag door. In de serverruimtes gaat zo min mogelijk energie verloren. Standaard staat bij Cito de thermostaat op 'zuinig'; we houden geen tijdblokken aan, maar laten het systeem z'n gang gaan. Ons kantoorpand is voorzien van topkoeling. Mochten de zomers warmer worden, dan bekijken we tegen die tijd of andere (extra) maatregelen, zoals een volwaardige airconditioning, nodig zijn.

Zonnepanelen | In 2019 heeft een speciale projectgroep onderzocht of we ons kantoorpand kunnen voorzien van zonnepanelen. De businesscase is geschreven, de panelen zijn geselecteerd. We wachten op een nadere inspectie van het dak, een akkoord van de verzekeraar, en mogelijkheden voor de stroomaansluiting.

Vervoer

Bij Cito hebben we een duidelijk beleid voor de keuze van vervoersmiddelen naar, tijdens en van het werk. We kiezen voor vervoer dat het milieu zo min mogelijk belast, past bij ons budget en maatschappelijke positie. Versterkend hierin is dat ons kantoor op loopafstand ligt van Arnhem Centraal, en dat de capaciteit van de parkeergarage beperkt is. Cito-medewerkers reizen bij voorkeur (in afnemende volgorde) als volgt naar hun werk:

- Lopend of met de fiets
- Met het openbaar vervoer
- Met de bromfiets, scooter, motor
- Met de auto.

Ook in onze regelingen voor woon-werkverkeer, zakelijke reizen, de leaseregeling én het parkeerbeleid is deze volgorde het uitgangspunt. Steeds maken we daarbij de afweging tussen milieubelasting, kosten en mogelijkheden voor Cito en de individuele aspecten voor de medewerker.

Doel 4 | Kwaliteitsonderwijs

In 2019 gebruikten we regelmatig de slogan: **'Samen voor krachtig onderwijs'**. Het geeft aan hoe we de impact zien van de instrumenten die we maken: ze moeten het onderwijs sterker maken, een stap vooruit helpen.

Bij Cito werken we voor het onderwijs en met het onderwijs. Onze toets-, meet- en volg-instrumenten voldoen aan de hoogste kwaliteitseisen en zijn gestoeld op praktisch wetenschappelijk onderzoek. In Nederland heeft dat er – bijvoorbeeld – toe geleid dat we vaste partner zijn in de eindexamenketen. Ook in 2019 leverden we alle examenvragen voor de centrale examens in het voortgezet en middelbaar onderwijs. Met deze taak, die we uitvoeren op basis van een wettelijke opdracht, maken we vast deel uit van het Nederlandse onderwijs-systeem.

We werken **ook in het buitenland** aan onderwijskwaliteit. In 2019 waren we bijvoorbeeld actief met internationale consultancyopdrachten in Kazachstan, Kenia, Cyprus en Zanzibar.

Doel 17 | Partnerschap

Sinds jaar en dag werken we **niet alleen voor het onderwijs, maar zeker ook met het onderwijs**.

In alle divisies van Cito stond docentparticipatie in 2019 hoog op de agenda. Al onze toetsen, examens en meetinstrumenten ontwikkelen we samen met docenten en leerkrachten uit de onderwijspraktijk. Jaarlijks hebben honderden leraren zitting in constructie-, ontwikkel- en feedbackgroepen, en we hebben veel aandacht voor het **vergroten van docentparticipatie**.

Ook onderzoekstrajecten doen we het liefst samen met expertpartijen, zoals universiteiten. Ook innovatieprojecten ontwikkelen en testen we in de klas, samen met leerlingen en leraren. In breder verband stemden we in 2019 ons jaarlijkse OK&I-werkprogramma af met diverse stakeholders in het onderwijsveld.

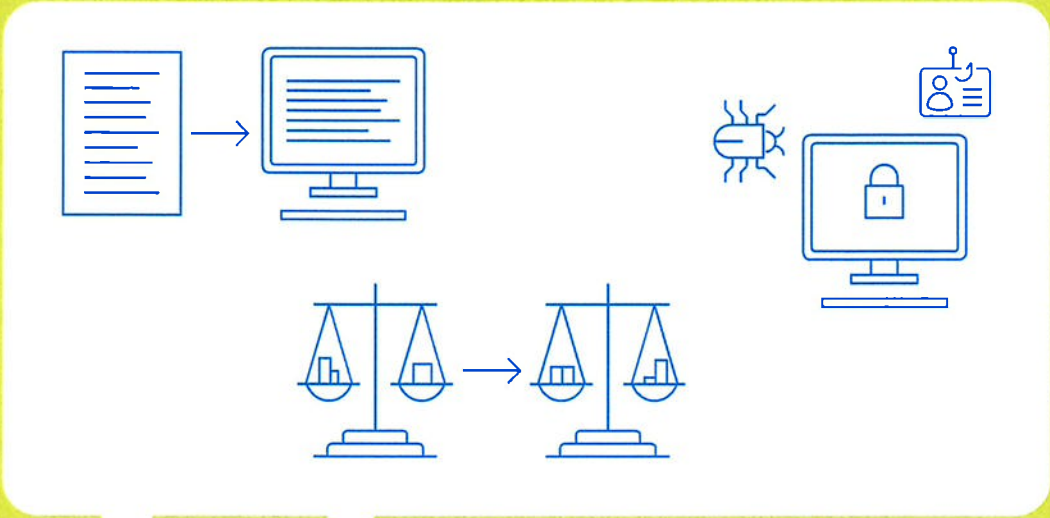
Special docentparticipatie 1 februari. Het *onderwijsvakblad Van Twaalf tot Achttien publiceert een acht pagina's tellende special over Cito. In deze special is veel aandacht voor initiatieven voor docentparticipatie.*

Doel 9 | Innovatie

Onze toekomst ligt in innovatie. Het innoveren van producten, het innoveren van meten op scholen. Sinds 2017 werken we daarvoor bij Cito met de nieuwe divisie OK&I. Hoe belangrijk we de invulling van dit doel vinden, bleek in 2019 uit de vernieuwde opzet van de nieuwe divisie OK&I. We hebben de organisatie nu zo ingeregeld dat onderzoekers en ontwikkelaars alle mogelijke organisatorische ondersteuning krijgen in het uitvoeren van hun wetenschappelijk onderzoek en met kracht **toegepast wetenschappelijk kunnen innoveren**.

Doel 12 | Duurzaamheid

We werken bij Cito gericht aan duurzaamheid. In samenspraak met een speciale projectgroep werkt Interne Services aan verdere maatregelen om onze **ecologische footprint te verkleinen**. In 2019 investeerden we in verdere energiebesparende oplossingen voor onze werkomgeving. Maar we investeerden ook in het verminderen van afvalstromen en energiezuiniger vervoer. Zie voor duurzaamheidsprojecten pagina 26.

6 Risico's

Er zijn een aantal belangrijke risico's en onzekerheden waar we als Cito mee te maken hebben. Voor Stichting Cito zijn dat de veranderende maatschappelijke en politieke inzichten op het vlak van toetsing en de wijzigende wet- en regelgeving die daaruit voortvloeit. Als Cito totaal staan we voor een grootscheepse digitaliserings- en automatiseringsslag, die nodig is om veilig, slagvaardig en klantgericht te kunnen (blijven) opereren.

Stichting Cito: veranderende wet- en regelgeving

Stichting Cito houdt rekening met diverse strategische risico's voor het uitvoeren van de wettelijke taak:

- Er is **politieke onzekerheid rond de eindtoets**. In 2019 besloot de Tweede Kamer om de Centrale Eindtoets op te heffen en te vervangen door een systeem van doorstroomtoetsen die gereguleerd worden door het College voor Toetsen en Examens. De komende jaren wordt in lijn hiermee een wetswijzigingstraject in gang gezet. Dit is een onzeker proces dat flexibiliteit vergt in onze bedrijfsvoering.
- In het funderend onderwijs krijgt de **herziening van het curriculum** de komende jaren zijn beslag (curriculum.nu). Die ontwikkelingen zullen bij Cito zorgen voor fluctuaties in de benodigde productiecapaciteit. We houden bijvoorbeeld rekening met een overgangsfase waarin examens oude-stijl en nieuwe-stijl naast elkaar bestaan. Ook is in deze fase feitelijk nog onduidelijk wat de inhoudelijke keuzes zijn, en wat de impact daarvan is voor de benodigde examens in het voorgezet onderwijs.
- In 2019 hebben we rond de adaptieve centrale eindtoets ervaren dat we kwetsbaar zijn voor **calamiteiten bij ketenpartners**. We zijn afhankelijk van IT-oplossingen die niet onder onze eigen controle en regie vallen, wat een risico is voor de levering van onze producten. Het is nodig deze risico's in de keten te mitigeren, maar tegelijkertijd beperkt het de innovatiekracht binnen diezelfde keten. En dat in een tijd van een turbulent Umfeld.
- Ontwikkelingen in het onderwijs en de samenleving gaan snel. Sneller soms dan binnen de voorziene structuren in het onderwijs kunnen worden opgelost. We zullen met elkaar moeten anticiperen op **ontwikkelingen rond flexibilisering en digitalisering**. Doen we dat niet, dan lopen we het risico dat het draagvlak voor centrale toetsen en examens wordt ondergraven.

Als Stichting Cito anticiperen we op deze risico's door in te zetten op **flexibiliteit binnen de formatie**. Daarnaast zetten we in nauwe samenwerking met het onderwijsveld in op product-ontwikkeling en prototype-ontwikkeling. Doel is te laten zien wat mogelijk is en aansluit bij de behoeften in het onderwijsveld. Bovendien zorgt deze kennispropositie voor een positieve beeldvorming en levert het de benodigde input voor advies en ondersteuning van de keten bij de toets- en examenproductie.

Privacy en AVG

Sinds 2018 wordt Cito geadviseerd door een externe Functionaris Gegevensbescherming (FG). Deze houdt toezicht op de uitvoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en geeft ons advies daarover. Belangrijke resultaten van 2019 waren:

- In april 2019 bracht de FG zijn eerste verslag uit. Hij stelde dat Cito de **AVG-transitie** goed heeft opgepakt en dat aantoonbaar maatregelen zijn genomen om een correcte uitvoering van de AVG te waarborgen. In dit verband wordt de transparantie over het verwerken en beschermen van persoonsgegevens genoemd. De FG voorzag zijn verslag van concrete, geprioriteerde aanbevelingen. Daarbij kreeg het opstellen van een overkoepelend privacy-beleidskader de hoogste prioriteit.
- Ons **privacy-beleidskader** finaliseerden we in het najaar van 2019 en implementeren we in 2020. Het document brengt samenhang aan tussen verschillende bestaande privacy-documenten, en gaat in op alle overige door de FG genoemde aandachtspunten.
- In 2019 werden de contractuele afspraken met de FG verlengd. Daarbij is voorzien in een formeel en informeel periodiek overleg, en de mogelijkheid tot ad hoc-ruggenspraak bij spoedeisende onderwerpen.
- In 2019 belegden we de regie en ondersteuning bij AVG-vraagstukken bij respectievelijk de portefeuillehouder Privacy en het Privacy- en informatiebeveiligingsteam. Maar '**privacy is van ons allemaal**', alle Cito-leidinggevenden en -medewerkers hebben hun eigen rol. Daarom startten we in 2019 een bewustwordingstraject met een modulair opgebouwd e-learning traject. Alle Cito-medewerkers worden verplicht het traject, dat zowel het gebied van informatiebeveiliging als privacy belicht, te volgen. In 2019 onderzochten we bovendien de mogelijkheden om afdelings-specifieke AVG-vragen te belichten in georganiseerde overleggen tussen de FG en de diverse afdelingen. Afspraken over periodiek overleg van de FG met de Ondernemingsraad kregen in 2019 hun beslag.
- In 2019 ronden we het in 2018 gestarte traject af om met scholen en andere klanten een overeenkomst te sluiten 'inzake de verwerking en bescherming van persoonsgegevens'. We kunnen daarbij nieuwe of gewijzigde **verwerkingsovereenkomsten** bieden bij wijzigingen in het klantenbestand of veranderingen in onze werkwijze.
- Het **verwerkingsregister** waarin alle verwerkingen van persoonsgegevens zijn gedocumenteerd, wordt in 2020 gefinaliseerd.

Automatisering en digitalisering

Een strategisch en operationeel risico voor Cito houdt verband met automatisering en digitalisering. We staan voor de opgave onze systemen zo in te richten dat **kwetsbaarheid in de keten** wordt beperkt.

- De afgelopen twee jaar hebben we grote stappen genomen in het fundamenteel verbeteren van onze systemen. Toch constateren we dat Cito op onderdelen kampt met een **IT-legacyprobleem**. Systemen verouderen, zijn verouderd en het beheer ervan wordt steeds intensiever. Applicaties worden soms niet meer ondersteund en worden in de loop van de tijd minder stabiel. Legacy leidt tot inefficiënties in het productieproces (intern) en een minder goede ervaring aan de kantzijde (extern).
- Daarbovenop komt nog dat de convergentie tussen **toetscontent en de digitale toepassing** ervan nu (in versneld tempo) plaatsvindt. Dat maakt het oplossen van ons legacy-probleem urgent.
- Ondersteund door externe adviseurs hebben we ons legacy-probleem in 2019 geanalyseerd. Op basis van deze analyses werken we aan procesoptimalisatie en is een roadmap opgesteld. Daarnaast werken we aan het **Cito-platform**. Dit platform weerspiegelt waar we over 3-5 jaar willen staan en levert een gedeeld beeld op ten aanzien van onze middellange digitale bestemming. Het platform wordt ingericht op een efficiënt maakproces en een optimale positieve klantervaring. Het zal daarmee de basis vormen voor ons nieuwe applicatielandschap. Het moment van kanteling van papier naar digitaal toetsen komt eraan, niemand echter weet precies wanneer de markt er echt voor zal zijn. Als dat moment er is, moet Cito er klaar voor zijn, waarbij de gebruiker altijd de keuze maakt voor digitaal, papier of een combinatie van beide.

Informatiebeveiliging

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) is onlosmakelijk verbonden met onze klant-diensten en primaire en ondersteunende processen. Connectiviteit neemt nog steeds toe. Dit levert veel mogelijkheden en maakt nieuwe ontwikkelingen mogelijk. De keerzijde is dat dit ook geldt voor cybercriminaliteit. Cyberaanvallen worden complexer en steeds beter georganiseerd. Hierdoor stijgen de kosten van informatiebeveiliging.

- De grootste beveiligingsrisico's voor Cito zijn verkrijging en **openbaarmaking van data** en **verstoring van ICT-voorzieningen**. Vanuit dit risicoperspectief treffen we passende maatregelen om de risico's te beheersen en te mitigeren naar een acceptabel niveau.
- Om weerbaar te zijn en te blijven moeten we beheersmaatregelen – zowel technisch als procesmatig en organisatorisch – op orde hebben en houden. Daarvoor werken we waar nodig en mogelijk samen met ketenpartners en overkoepelende organisaties. Intensivering van **samenwerking en kennisdeling** is cruciaal om ook in de toekomst voldoende weerbaar te blijven.
- In 2019 waren er geen 'high impact'-security incidenten. Er deden zich **geen datalekken** voor die op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming, reden waren voor het doen van een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
- **Cito is ISO27001 gecertificeerd**. We voldoen daarmee aantoonbaar aan het normenkader van deze internationale standaard voor informatiebeveiliging.

Samenstelling Raad van Toezicht

De samenstelling van de Raad van Toezicht is als volgt:
mevrouw mr. J.G.J.M. de Zwaan (voorzitter)
de heer prof. dr. W.D. ten Have (vicevoorzitter)
mevrouw drs. D. van Kelle (lid)
de heer S. van Elsloo RA (lid) tot 17 mei 2019
de heer drs. C.H. Dubbelboer RA (lid) per 1 april 2019
mevrouw mr. drs. T.S.M. van Schie (lid)
de heer prof. dr. K. Sijsma (lid)

In 2019 legde de heer S. van Elsloo zijn taken in de Raad van Toezicht neer per 17 mei. Hij werd opgevolgd door de heer drs. C.H. Dubbelboer, die tijdens de Raad van Toezichtvergadering van 16 mei werd benoemd als lid.

Samenstelling Renumeratiecommissie

In 2019 bestond de remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie uit:
mevrouw mr. J.G.J.M. de Zwaan (voorzitter RvT)
de heer prof. dr. W.D. ten Have (vicevoorzitter RvT)

Samenstelling Auditcommissie

De Auditcommissie bestond in 2019 uit:
de heer S. van Elsloo RA (voorzitter) tot 17 mei en daarna de heer drs. C.H. Dubbelboer RA (voorzitter)
mevrouw mr. drs. T.S.M. van Schie.

Samenstelling Commissie Onderwijs & Kwaliteit

De commissie Onderwijs & Kwaliteit bestond in 2019 uit:
de heer prof. dr. K. Sijsma
mevrouw drs. D. van Kelle.

Samenstelling Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van Cito bestond in 2019 uit:
mevrouw drs. A.F.S. Blok (voorzitter)
de heer mr. A.T.M. Weijers (COO, lid)
Op 16 mei 2019 verleende de Raad van Toezicht decharge aan de Raad van Bestuur voor het gevoerde beleid in 2018.

7 Uit de Raad van Toezicht

Cito heeft in 2019 laten zien waar zij als maatschappelijke organisatie voor staat. Van de uitrol van de strategie ‘Samen vernieuwen in eigenheid’ tot jubileumactiviteiten. Van het onderzoek ‘Vaardigheidsontwikkelingen volgens PISA en examens’ tot het werkprogramma bij het meerjarenbeleidsplan, en Cito’s reguliere activiteiten in de wettelijke taak. In 2019 hield de Raad van Toezicht – in lijn met haar toezichtvisie – toezicht op de realisatie van deze en meer stappen in het kader van Cito’s maatschappelijke doelstelling en in het bijzonder op de daarbij gekozen strategie.

Focus 2019

Cito’s strategie werd in mei 2019 uitgedaagd tijdens een speciale Strategiedag van de Raad van Toezicht. Via ontwrichtende factoren werden Cito’s activiteiten – verdeeld over de drie divisies CTE, OK&I en Cito BV – bekeken. Door te kijken naar bijvoorbeeld toetsing via technologische ontwikkelingen, waren we in staat om dilemma’s te formuleren richting de toekomst. Ditzelfde deden we langs maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder het discours rondom toetsing. En voor ontwikkelingen in de markt, zoals rondom de eindtoets.

Vanuit de Strategiedag keek de Raad van Toezicht ook naar **passende antwoorden** rondom onderwijskundig meten richting de toekomst. De dag gaf verder richting aan inhoudelijke onderwerpen op de vergaderingen van de Raad en haar commissies. Zo werd meermaals stilgestaan bij ontwikkelingen rondom de eindtoets, digitalisering in brede zin en inhoudelijke ontwikkelingen rondom het onderwerp curriculum.

Wat de **financiële en operationele continuïteit** van Cito betreft, had de Raad van Toezicht in 2019 bijzondere aandacht voor de inrichting en het management van de drie divisies. Ook de verdere implementatie van Dynamics 365 was een belangrijk punt. Dynamics 365 ondersteunt namelijk de beoogde transparantie van geldstromen en medewerkers, en levert stuurinformatie ten dienste van de drie divisies. Tot slot kregen de organisatieontwikkeling en strategische personeelsplanning – die de succesvolle implementatie van de strategie moeten ondersteunen – bijzondere aandacht van de Raad van Toezicht.

Vergaderingen Raad van Toezicht

In 2019 vergaderde de Raad van Toezicht zes keer. In alle gevallen waren daarbij de zes leden van de Raad van Toezicht, en de twee leden van Cito’s Raad van Bestuur aanwezig. De vergaderingen werden voorbereid door de voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Toezicht en de leden van de Raad van Bestuur. Voorafgaand aan elke vergadering vond een intern overleg van de Raad van Toezicht plaats.

Buiten de **reguliere vergaderingen** om stemden Raad van Toezicht (of individuele toezichthouders) en Raad van Bestuur in 2019 ook per telefoon zaken af. Ook onderling hadden toezichthouders geregeld telefonisch overleg.

7

Externe screener

Het examenvoorstel wordt gecontroleerd op inhoud, vraagstelling en taalgebruik.

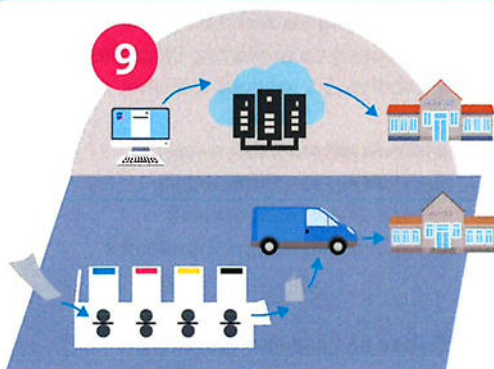
8

Vaststellingscommissie CvTE

Het examen wordt vastgesteld en is daarmee inhoudelijk klaar.

9

DUO + drukker + transporteur

Het papieren examen wordt **gedrukt** en naar de scholen **vervoerd**. Het digitale examen wordt op de server **klaargezet** voor de digitale afname op school.

10

Docent + leerlingen

Het examen wordt **afgenomen** en daarna door een docent of automatisch beoordeeld.

Enkele stappen uit de tijdlijn
'Hoe komt een examen tot stand'

Reguliere onderwerpen

Conform de statuten en reglementen stonden in 2019 de volgende onderwerpen op de agenda van de Raad van Toezicht:

- Politiek-maatschappelijke ontwikkelingen met relevantie voor de strategie en activiteiten van Stichting Cito, Cito BV en de benodigde koers daarin.
- Technologische ontwikkelingen en de relevantie daarvan voor de activiteiten van Stichting Cito en Cito BV.
- Risicobeheer en beleid.
- Ontwikkelingen binnen het onderwijs, bedrijfsleven en het buitenland waar dit raakt aan de missie en de positie van Stichting Cito en Cito BV.
- De algemene gang van zaken aan de hand van de voortgangsrapportages en kwartaalcijfers verstrekt door de Raad van Bestuur.
- Goedkeuring van de jaarrekening 2018, bespreking van het Accountantsverslag 2018 en de Managementletter 2018 in aanwezigheid van de externe onafhankelijke accountant.
- Goedkeuring van de begroting 2020.

Deze onderwerpen staan tevens in de door de Raad van Toezicht opgestelde jaarkalender.

Gast sprekers

In 2019 gaven diverse gast sprekers een toelichting in de vergaderingen. Zij informeerden de Raad van Toezicht en gingen in gesprek over resultaten, dilemma's en uitdagingen. De Raad van Toezicht nam zo niet alleen **kennis van de dagelijkse Cito-praktijk**, maar kon ook in gesprek gaan met verantwoordelijke medewerkers. In 2019 stonden de volgende onderwerpen en gast sprekers centraal:

- Evaluatie wet SLOA en mogelijke scenario's: Anton Béguin, directeur divisie CTE (14 februari)
- Onderzoek Vaardigheidsontwikkelingen volgens PISA en examens: Paul van der Molen, manager normering (16 mei)
- Strategische opties, dilemma's en uitdagingen bij Training & Advies: Melchior de Vries, businessmanager Training & Advies (18 juni)
- Vernieuwing en strategie Cito BV: Jacqueline Visser, directeur Cito BV (24 september)
- Onderwerpen uit het juridische werkveld, zoals AVG en evaluatie wet SLOA: Martin Heideveld en Ingrid Keulen, juristen (29 oktober)

Zelfevaluatie

In 2019 evalueerde de Raad van Toezicht onder externe begeleiding zijn eigen functioneren. De Raad van Toezicht stelde vast dat de toezichtfunctie naar behoren wordt uitgeoefend. In het bijzonder werd het eigen voornemen besproken om in 2019 meer aandacht te geven aan de dialoog met de Raad van Bestuur over strategische vraagstukken. Daarbij werd gezocht naar een dialoog die de Raad van Bestuur meer uitdaagt op scenario's en dilemma's, en minder op controle en goedkeuring. Raad van Toezicht constateerde samen met de Raad van Bestuur dat dit voornemen in praktijk is gebracht, en ook dat de interactie in 2020 nog ruimte voor ontwikkeling biedt.

Specifieke activiteiten

Strategiedag en themamiddag

Op 21 mei 2019 organiseerde de Raad van Toezicht, samen met de Raad van Bestuur, een strategiedag. Tijdens deze dag stonden **belangrijke ontwikkelingen** binnen en voor Stichting Cito en Cito BV centraal. Voor de Stichting waren dat scenario's voor de wettelijke taak, voor de BV de kansen in een veranderende omgeving. Daarnaast werd gesproken over de invulling van Cito's publieke taak door divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie (OK&I), onderdeel van Stichting Cito.

Vergaderingen

Raad van Toezicht

RvT vergaderingen

6

Aanwezig RvT

6

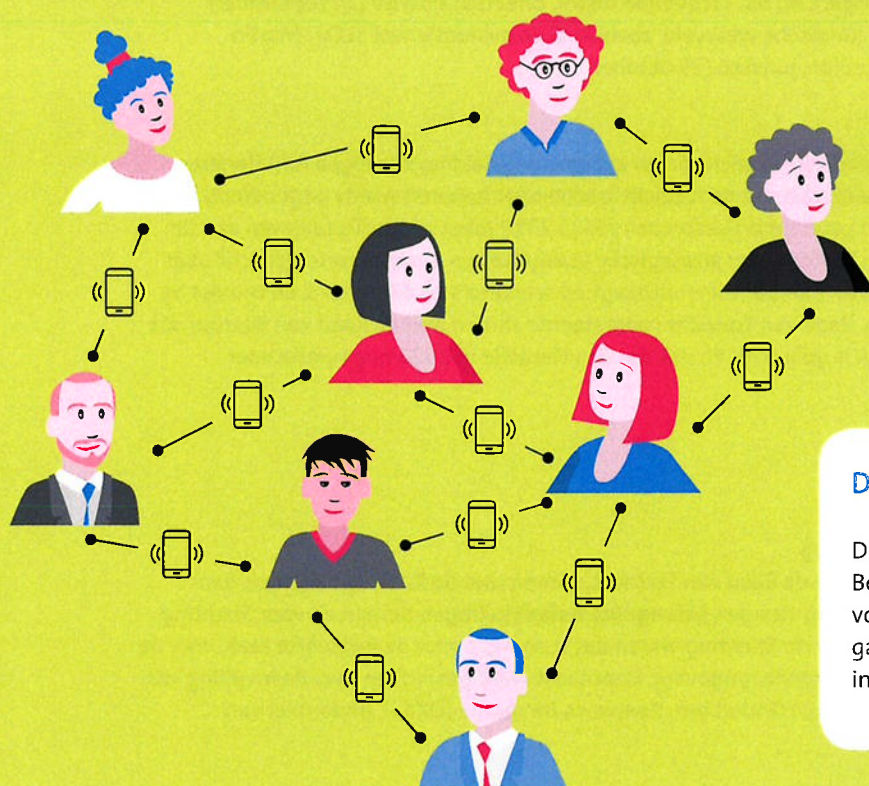
Aanwezig RvB Cito

2

Raad van Bestuur Cito

Telefonisch overleg

Dankwoord

De Raad van Toezicht bedankt de Raad van Bestuur en alle medewerkers van Cito hartelijk voor de getoonde inzet in 2019. Speciale dank gaat uit naar de heer S. van Elsloo voor zijn inzet in de Raad van Toezicht.

In september maakte de Raad van Toezicht tijdens een themamiddag kennis met één van de prototypes van OK&I: Klasse (prototype voor de competentie samenwerken). Ook werd een workshop gegeven over toetsdeskundigheid.

Overleg met de OR

In 2019 werd samenwerking tussen Raad van Toezicht, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad verder geoptimaliseerd. Twee keer woonde de Raad van Toezicht de overlegvergadering van Raad van Bestuur en OR bij: op 25 juni en 10 december. Op de agenda stonden de organisatorische, financiële en personele ontwikkelingen binnen Cito, en duurzaam ondernemen. Via deze vergaderingen kon de Raad van **Toezicht meekijken in de organisatie, via het orgaan dat de werknemers vertegenwoordigt.**

In het drieradenoverleg op 12 maart 2019 werd aanvullend met de OR gesproken over de driehoek Raad van Bestuur – OR – toezichthouders. Op de agenda stond de rapportage RI&E. Middels een interactieve werkvorm werden de aanwezigen uitgedaagd om te brainstormen en de oorzaken en mogelijke oplossingen te benoemen over de thema's:

- Communicatie/omgangsvormen
- Leidinggevend
- Rolonduidelijkheid/ ervaren werkdruk
- Autonomie
- Onzekerheid

Uit de commissies

Auditcommissie

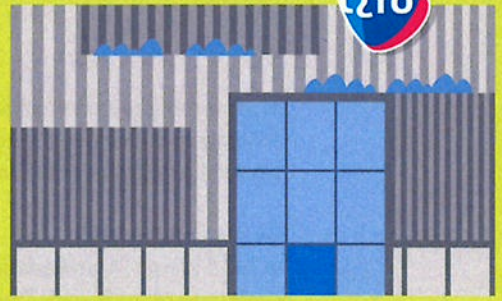
In 2019 kwam de Auditcommissie – die haar werkzaamheden verricht conform het reglement van de auditcommissie – vier keer bijeen in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Twee vergaderingen werden bijgewoond door de externe onafhankelijke accountant. Tijdens deze vergaderingen boog de commissie zich onder andere over: de jaarrekeningen 2018, het Accountantsverslag 2018, de follow-up van de Managementletter 2018, het auditplan 2019, de tussentijdse financiële cijfers over 2019, de begroting 2020, de evaluatie van het treasury-statuuat, de structuur van de financiële functie, de administratieve procedure rondom het SLOA-proces, het risicomanagement en het IT-beleid. Specifieke aandacht was er voor de methodiek van de rapportages. De Auditcommissie adviseerde vervolgens de Raad van Toezicht en de vergaderverslagen werden besproken in de vergaderingen van de toezichthouders.

Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

In 2019 besprak de remuneratiecommissie in een besloten vergadering het functioneren en de samenstelling van de Raad van Bestuur: als college en per individuele bestuurder. De commissie besprak dit functioneren met de twee RvB-leden afzonderlijk, en ook gezamenlijk. Aan de hand van de doelen voor 2019 en 360 graden feedback-input kon de Raad van Toezicht vaststellen dat Cito's Raad van Bestuur zijn functie goed vervult. Vervolgens formuleerden Raad van Toezicht en Raad van Bestuur nieuwe doelen voor 2020. Ook voerde de Remuneratiecommissie in 2019 de werving en selectie uit voor een nieuw RvT-lid, deed het de voorbereiding voor de zelfevaluatie en actualiseerde de commissie het bezoldigingsbeleid van de Raad van Toezicht.

Commissie Onderwijs & Kwaliteit

De commissie Onderwijs & Kwaliteit kwam in 2019 tweemaal bijeen in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Mede door gastoptredens vanuit de afdeling Centrale Examens en OK&I vond een inhoudelijke verdieping plaats.

8 Financieel

Toelichting op de cijfers

Ontwikkelingen in het verslag jaar

De bedrijfsopbrengsten bestonden in 2019 uit opbrengsten wet SLOA à € 31,9 miljoen en opbrengsten marktactiviteiten à € 21,7 miljoen. Van deze totale opbrengsten heeft € 12,6 miljoen betrekking op verkoop van producten en € 41,0 miljoen op dienstverlening.

In 2019 is voor een bedrag van € 1,5 miljoen aan kosten voor ontwikkeling geactiveerd (boekwaarde 31-12-2019 € 1,5 miljoen). Door Stichting Cito en door Cito B.V. zijn in 2019 ontwikkelprojecten uitgevoerd, maar ook projecten ter verbetering én vernieuwing van het IV/IT landschap.

Resultaat 2019

Het resultaat na belastingen bedraagt € 0,1 miljoen negatief. Dit bestaat voor € 0,9 miljoen uit het negatieve resultaat van Stichting Cito en voor € 0,8 miljoen uit het positieve resultaat van Cito B.V..

In de resultaatverdeling wordt € 0,8 miljoen onttrokken aan het bestemmingsfonds OCW en € 0,7 miljoen toegevoegd aan de overige reserves.

Liquiditeit en financiering

De liquiditeit is in 2019 gedaald met € 5,5 miljoen tot € 19,6 miljoen. Op de hypothecaire financiering is € 0,9 miljoen (€ 0,4 miljoen in 2018) afgelost.

De solvabiliteit is gestegen tot 66,2% (62,9% in 2018). Dit is zeer bevredigend ten opzichte van het convenant met de financier van 25%.

De wettelijke taak van Stichting Cito en daarmee de financiering is stevig verankerd in de wet SLOA. Hierin zijn geen wijzigingen voorzien. Cito B.V. financiert haar activiteiten en ontwikkelingen uit haar eigen resultaten en reserves, die daarvoor als toereikend worden beoordeeld. Over de beoordeling van de effecten van Covid-19 op de liquiditeit van Stichting Cito en Cito B.V., zie de volgende paragraaf.

Voornaamste risico's en onzekerheden

Financiële positie

De financiële positie van Cito is solide. Er is sprake van een goede solvabiliteit en liquiditeit.

Zoals toegelicht in hoofdstuk 9 Jaarrekening 2019 onder "Gebeurtenissen na balansdatum" en in de "Going-concern" paragraaf in de jaarrekening heeft de Covid-19 uitbraak en de als reactie daarop getroffen maatregelen een negatief effect op onze geconsolideerd omzet van maart 2020 tot op dit moment. Naast de bekende effecten over de afgelopen periode zal Corona ook nog effecten hebben op de komende periode.

De belangrijkste risico's zijn:

- Omzet en resultaat: In hoeverre zijn wij in staat de verloren omzet van Cito B.V. tot dit moment in de rest van het jaar in te halen en door kostenbesparingen te compenseren;
- Overheidssteun: In welke mate kan overheidssteun ons helpen en willen wij daarvan gebruik maken.

Zoals aangegeven in de "Going-concern" paragraaf zien wij voor Stichting Cito geen continuïteitsrisico. Deze overtuiging is gebaseerd op onze prognoses van het totale negatieve effect van Covid-19 op onze business, in samenhang met de ruime liquiditeitspositie van Stichting Cito en Cito B.V..

Vooruitzicht

Zoals toegelicht in hoofdstuk 9 Jaarrekening 2019 onder de paragrafen "Gebeurtenissen na balansdatum" en "Going concern" heeft de Covid-19 uitbraak en de daaropvolgende overheidsmaatregelen significante invloed gehad op de bedrijfsvoering van ons dochterbedrijf Cito B.V. in de maanden van maart tot en met nu.

Voor de periode vanaf maart tot en met nu wordt door de effecten bij Cito B.V. een significant omzetverlies voor Cito geconsolideerd voorzien ten opzichte van de vergelijkbare periode in 2019. Wat de effecten in de rest van jaar zullen zijn hangt af van de duur van de Corona-crisis en de daarbij van kracht zijnde (overheids)maatregelen. Indien Cito opteert voor ondersteuning op grond van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging ten behoeve van behoud van Werkgelegenheid (NOW) kan een loonkostensubsidie verkregen worden, die het omzetverlies echter niet volledig compenseert.

Vooralsnog gaat management ervan uit dat er geen materieel effect zal zijn op de voorgenomen investeringen. Als gevolg van het oplossen van het IT-legacy probleem zullen de investeringen eerder hoger dan lager zijn dan oorspronkelijk begroot. Ook wordt niet verwacht dat materiële ingrepen in de personele bezetting noodzakelijk zijn.

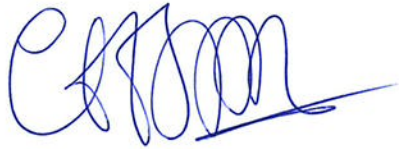
Gezien de liquiditeitspositie van Stichting Cito en Cito B.V. worden geen betalingsproblemen voorzien.

Ondertekening

Arnhem, 19 mei 2020

Raad van Bestuur

drs. A.F.S. Blok, voorzitter

mr. A.T.M. Weijers, lid

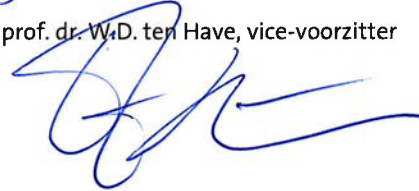

Raad van Toezicht

mr. J.G.J.M. de Zwaan, voorzitter

prof. dr. W.D. ten Have, vice-voorzitter

prof. dr. K. Sijtsma

drs. K. Dubbelboer RA

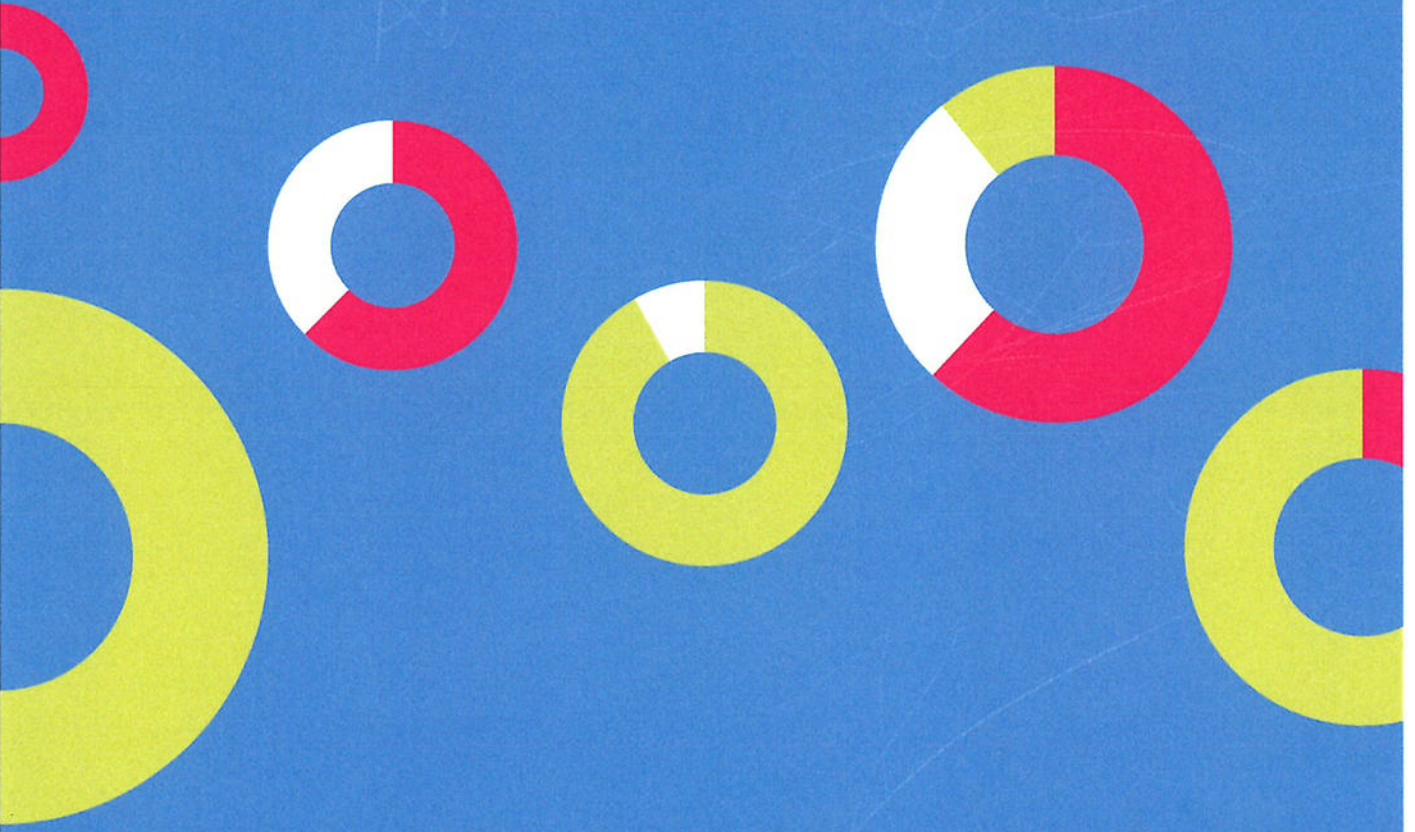
drs. D. van Kelle

mr. drs. T.S.M. van Schie

9 Jaarrekening 2019

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(na voorstel resultaatverdeling)

		31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Immateriële vaste activa</i>	1				
Kosten van ontwikkeling		1.470.539		-	
Software		<u>164.078</u>		<u>355.275</u>	
			1.634.617		355.275
<i>Materiële vaste activa</i>	2		27.787.742		28.893.812
<i>Financiële vaste activa</i>					
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	3	117.559		-	
Overige deelnemingen	4	1.337.258		1.468.249	
Actieve belastinglatenties	5	<u>573.140</u>		<u>371.000</u>	
			<u>2.027.957</u>		<u>1.839.249</u>
Som der vaste activa			<u>31.450.316</u>		<u>31.088.336</u>
Vlottende activa					
<i>Voorraden</i>					
Gereed product en handelsgoederen	6	703.557		549.031	
Verpakkingsmateriaal		<u>88.773</u>		<u>86.060</u>	
			792.330		635.091
<i>Onderhanden projecten</i>	7		176.710		-
<i>Vorderingen</i>					
Handelsdebiteuren	8	2.912.089		1.718.219	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	9	138.960		123.416	
Overige vorderingen en overlopende activa	10	<u>1.056.643</u>		<u>883.958</u>	
			4.107.692		2.725.593
<i>Liquide middelen</i>	11		<u>19.636.392</u>		<u>25.173.113</u>
Som der vlottende activa			<u>24.713.124</u>		<u>28.533.797</u>
Totaal activazijde			<u>56.163.440</u>		<u>59.622.133</u>

		31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
Passiva					
Groepsvermogen	12		37.246.969		37.531.217
Vorzieningen	13		598.781		632.934
Langlopende schulden	14				
Schulden aan kredietinstellingen	15		5.394.665		6.315.725
Kortlopende schulden					
Schulden aan kredietinstellingen	16	421.060		421.060	
Schulden aan leveranciers	17	1.567.644		2.304.957	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	18	2.622.912		2.948.361	
Onderhanden projecten	19	-		488.494	
Overige schulden en overlopende passiva	20	<u>8.311.409</u>		<u>8.979.385</u>	
			12.923.025		15.142.257
Totaal passivazijde			<u>56.163.440</u>		<u>59.622.133</u>

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2019

		2019		2018	
		€	€	€	€
Opbrengsten Wet SLOA	21				
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten			31.858.537		34.234.815
Overige baten			<u>501.065</u>		<u>210.056</u>
			32.359.602		34.444.871
Opbrengsten marktactiviteiten	22	20.547.656		22.419.923	
Wijziging in onderhanden projecten		<u>665.204</u>		<u>-270.672</u>	
		21.212.860		22.149.251	
Overige opbrengsten	23	<u>45.077</u>		-	
Som der bedrijfsopbrengsten			<u>21.257.937</u>		<u>22.149.251</u>
			53.617.539		56.594.122
Lasten					
Uitbesteed werk en andere externe kosten	24	11.771.961		15.355.044	
Personeelskosten	25	34.462.294		35.385.788	
Afschrijvingen	26	1.993.328		2.067.884	
Overige bedrijfskosten	27	<u>5.072.471</u>		<u>4.847.810</u>	
Som der bedrijfskosten			<u>53.300.054</u>		<u>57.656.526</u>
Bedrijfsresultaat			317.485		-1.062.404
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		2.600		9.056	
Rentelasten en soortgelijke kosten	28	<u>-361.060</u>		<u>-344.572</u>	
Financiële baten en lasten			<u>-358.460</u>		<u>-335.516</u>
			-40.975		-1.397.920
Belastingen	29		<u>202.140</u>		<u>-166.000</u>
			161.165		-1.563.920
Resultaat deelnemingen	30		<u>-231.205</u>		<u>843.008</u>
Resultaat na belastingen			<u><u>-70.040</u></u>		<u><u>-720.912</u></u>

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2019

		2019		2018	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			317.485		-1.062.404
<i>Aanpassingen voor</i>					
Afschrijvingen	26	2.007.853		2.067.884	
Dotatie voorzieningen	13	148.680		-	
Vrijval voorzieningen	13	<u>-182.833</u>		<u>-1.059.958</u>	
			1.973.700		1.007.926
<i>Verandering in werkkapitaal</i>					
Mutatie voorraden		-157.239		574.000	
Mutatie onderhanden projecten	7	-176.710		-	
Mutatie vorderingen		-		1.061.599	
Mutatie debiteuren	8	-1.193.870		-	
Mutatie overige vorderingen	10	-113.305		-	
Overlopende activa		-74.924		-	
Kortlopende schulden		<u>-2.651.162</u>		<u>-4.783.000</u>	
			<u>-4.367.210</u>		<u>-3.147.401</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties					
			-2.076.025		-3.201.879
Ontvangen interest		2.600		9.056	
Betaalde interest	28	<u>-361.060</u>		<u>-344.572</u>	
			<u>-358.460</u>		<u>-335.516</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten					
			-2.434.485		-3.537.395
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings immateriële vaste activa	1	-1.567.785		-31.000	
Investerings materiële vaste activa		-616.315		-452.000	
Investerings financiële vaste activa		-51		-	
Desinvesterings materiële vaste activa		2.975		-	
Financiële vaste activa		<u>-</u>		<u>980.000</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
			-2.181.176		497.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossingen langlopende schulden	15		<u>-921.060</u>		<u>-421.060</u>
Mutatie geldmiddelen					
			<u>-5.536.721</u>		<u>-3.461.455</u>
Verloop mutatie geldmiddelen					
Stand per begin boekjaar			25.173.113		28.634.568
Mutaties in boekjaar			<u>-5.536.721</u>		<u>-3.461.455</u>
Stand per eind boekjaar			<u>19.636.392</u>		<u>25.173.113</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de geconsolideerde jaarrekening

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling is feitelijk en statutair gevestigd op Amsterdamseweg 13, 6814 CM te Arnhem en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 09103470.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit: het uitvoeren van projecten voortvloeiende uit de Wet Subsidiëring Landelijke Onderwijsondersteunende activiteiten, het ontwikkelen, produceren en afnemen van toetsen, examens en beoordelingen en rapporteren over de resultaten. Zowel in opdracht van derden, als voor eigen risico en rekening en in binnen- en buitenland, waarbij de landen van de Europese Unie de belangrijkste afzetmarkt vormen.

Informatieverschaffing over continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Impact van Covid-19

Naar aanleiding van de verspreiding van het Covid-19 virus heeft het management van Stichting Cito diverse maatregelen getroffen.

De belangrijke eerste stap hierin was het mogelijk maken van thuiswerken voor nagenoeg alle medewerkers. Na een succesvolle actie om de thuiswerkmogelijkheden fors op te schalen, functioneert dat inmiddels goed, waardoor het maakproces van toetsen relatief ongestoord voortgaat. Op sommige gebieden lijkt thuiswerken zelfs efficiënter dan werken vanaf kantoor. Management heeft ook acties ingezet om zodra dat weer mogelijk is, zo snel mogelijk terug te keren naar normale werkomstandigheden.

Management heeft de impact van Covid-19 geanalyseerd en geprognoseerd. Daarbij is zij uitgegaan van de actuele situatie waarin de basisscholen na de meivakantie weer opengegaan zijn en de scholen voor het voortgezet onderwijs vanaf 1 juni.

De financiële impact van de Corona-crisis op de omzet van Stichting Cito is significant als gevolg van het omzetverlies van Cito B.V..

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een loonkostensubsidie geïntroduceerd op basis van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging ten behoeve van behoud van Werkgelegenheid (NOW). Maar ook als Stichting Cito geen gebruik maakt van deze mogelijkheid brengt Covid-19 Stichting Cito niet in liquiditeitsproblemen, gezien de ruime liquiditeitspositie van zowel Stichting Cito als Cito B.V.

Ondanks dat voortdurende onzekerheid bestaat over het verdere verloop van de crisis en de daarbij behorende maatregelen, zijn wij van mening dat Covid-19 geen materieel negatief effect heeft op onze financiële positie en liquiditeit.

Informatieverschaffing over groepsverhoudingen

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling behoort tot een groep. Zij staat aan het hoofd van deze groep en is de moedermaatschappij van Cito B.V. en haar dochterondernemingen.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening vormt de leiding van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Informatieverschaffing over consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens voor 100% opgenomen van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Cito B.V. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd.

De volgende vennootschappen zijn, naast Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zelf, in de consolidatie begrepen:

- Cito B.V. te Arnhem (100%);
- Cito Evaluation Services B.V. te Arnhem (100%);
- Cito International B.V. te Arnhem (100%);
- Cito Deutschland GmbH i.L. te Solingen (DE; 100%).

De consolidatiegrondslagen

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Opgave van de transacties met verbonden partijen die van betekenis zijn en niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire leden van de Raad van Bestuur en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de betreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

Op grond van de Wet SLOA 2013 dient Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling te voldoen aan de Kaderregeling OCW, SZW en VWS en het Besluit vaststelling beleidskader SLOA.

De geconsolideerde jaarrekening is op grond van art. 2:360 lid 3 Burgerlijk Wetboek opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigings-prijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Subsidieverantwoording Wet SLOA 2013

Inzake de verantwoording van de subsidies van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (ministerie van OCW) en het ministerie van Economische Zaken (ministerie van EZ) is rekening gehouden met de bepalingen in de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten 2013 (Wet SLOA 2013). De subsidieafrekeningen zijn opgesteld met in achtname van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en Besluit vaststelling beleidskader SLOA en indien van toepassing de specifieke bepalingen in de betreffende subsidiebeschikkingen.

Grondslagen voor de indeling en andere aspecten van de presentatie

Voor de jaarrekening 2019 is voor het eerst gebruik gemaakt van een andere verslagleggingssoftware (Caseware). Zodoende zijn er aanpassingen in de lay-out van de jaarrekening en presentatieverschillen zichtbaar.

Daarnaast is ervoor gekozen om de intercompany-doorbelasting tussen de stichting en Cito B.V. met ingang van 2019 weer te geven als één totaalbedrag onder de post "Uitbesteed werk en overige externe kosten". Voor 2019 bedroeg deze post ca. 5,3 miljoen euro.

In de vergelijkende cijfers 2018 is deze post (2018: ca. 5,4 miljoen euro) verdeeld gepresenteerd onder verschillende kostensoorten.

Schattingswijziging

In 2019 is de voorziening incurante voorraad op een andere manier bepaald dan in de jaren daarvoor. De aard van de wijziging betreft een verschuiving van een meer statische naar een meer dynamische inschatting, waardoor actuele informatie beter verwerkt is in de inschatting van de voorziening.

Het effect van de schattingswijziging op de huidige periode

Er is sprake is van een beperkte impact op de Winst- & Verliesrekening.

Omrekening van in vreemde valuta luidende bedragen

De posten in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de stichting haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen bij geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden en mutaties op de langlopende schulden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Kosten van ontwikkeling

Onderzoekskosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project commercieel en technisch succesvol zal zijn en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Voor de geactiveerde ontwikkelingskosten is een wettelijke reserve onder het eigen vermogen gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag. De afschrijving van de geactiveerde ontwikkelingskosten vangt aan zodra de commerciële productie is gestart en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Kosten van goodwill die van derden is verkregen

Positieve goodwill voortkomend uit acquisities wordt geactiveerd en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur.

Negatieve goodwill valt vrij in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening voor zover lasten en verliezen zich voordoen, waar bij de verwerking van de overname rekening mee is gehouden en deze lasten en verliezen betrouwbaar zijn te meten. Indien geen rekening is gehouden met verwachte lasten of verliezen, dan valt de negatieve goodwill vrij in overeenstemming met het gewogen gemiddelde van de resterende levensduur van de verworven afschrijfbaar activa. Voor zover de negatieve goodwill uitkomt boven de reële waarde van de geïdentificeerde niet-monetaire activa wordt het meerdere direct in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening verwerkt.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Als resultaat wordt in aanmerking genomen het in het verslagjaar gedeclareerde dividend van de deelneming, waarbij niet in contanten uitgekeerde dividenden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, welke in het algemeen gelijk is aan de nominale waarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op contante waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt bij het contant maken van de kasstromen een disconteringsvoet gehanteerd. Een bijzondere waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingverlies wordt slechts teruggenomen indien het wegnemen van de indicatie van een bijzondere waardevermindering objectief waarneembaar is.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode of lagere opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten

De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de toegerekende winst en verminderd met verwerkte verliezen en gedeclareerde termijnen. Indien het resultaat op een onderhanden project niet op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld, wordt het toerekenbare resultaat zo goed mogelijk ingeschat. De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten, de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden als opbrengsten en kosten verwerkt in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties op balansdatum. De mate waarin de prestaties zijn verricht is bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten/inspectie van het uitgevoerde deel van het project/de voltooiing van een fysiek onderscheidbaar projectonderdeel.

In de onderhanden projecten zijn tevens begrepen de uit projectontwikkeling voortkomende projecten indien en voor zover voor eenheden van het project voor of tijdens de constructie een onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst is afgesloten.

De onderhanden projecten worden gesaldeerd gepresenteerd op de balans.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de geconsolideerde winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening voor groot onderhoud

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft een pand aan de Amsterdamseweg met als gevolg dat hiervoor vanaf boekjaar 2013 een voorziening groot onderhoud wordt opgebouwd. De dotatie op de voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks van jaren. De dotatie op de voorziening groot onderhoud is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Overige voorzieningen

#Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen op basis van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de

blijfkans.

#Latente belastingvorderingen en –verplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op contante waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Indien geen sprake is van (dis)agio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Operationele leasing

Geconsolideerd bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden is, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Een financieel instrument is een overeenkomst die leidt tot een financieel actief van een partij en een financiële verplichting of een eigen vermogensinstrument van een andere partij. Een eigen-vermogensinstrument is elk contract dat het overblijvende belang omvat in de activa van een partij, na aftrek van alle verplichtingen. Gekochte obligaties zijn primaire (niet-afgeleide) financiële activa met vaste of bepaalde betalingen.

Het rentebeleid beoogt de financieringslasten zo veel mogelijk te beperken. Hiertoe worden rente-instrumenten gebruikt om het vastrentende of variabel rentende karakter van de financieringen aan te passen aan het gewenste profiel. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van zogenoemde renteswaps.

Ten behoeve van de jaarrekening wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van kostprijs-hedge-accounting zoals beschreven in RJ 290 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Per 31 december 2018 zijn de hedge relaties op hun effectiviteit getoetst. Voor het effectieve deel en in overeenstemming met de regels voor kostprijs-hedge-accounting van RJ 290 worden deze pas verantwoord in de winst- en verliesrekening op het moment dat de afgedekte positie in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt. Het ineffektieve deel wordt in overeenstemming met de regels voor kostprijs-hedge-accounting van RJ 290 direct verwerkt in de winst- en verliesrekening. De effectiviteit wordt getoetst aan de hand van het vergelijken van kritische kenmerken zoals looptijd, nominaal bedrag en rente betaaldaten. Als deze kritische kenmerken overeenkomen wordt er vanuit gegaan dat deze hedge in hoge mate effectief is.

MARKTRISICO

Valutarisico

Stichting Cito is voornamelijk werkzaam in de Europese Unie. Het valutarisico voor Stichting Cito heeft vooral betrekking op posities en toekomstige transacties in Amerikaanse dollars en de Antilliaanse gulden. Het bestuur van Stichting Cito heeft op basis van een risicoanalyse bepaald dat deze valutarisico's niet worden ingedekt.

Rente- en kasstroomrisico

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt Stichting Cito risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting Cito risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de markrente.

Met betrekking tot vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Met betrekking tot de hypothecaire lening heeft Stichting Cito een renteswap gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt.

Kredietrisico

Stichting Cito heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop vindt plaats aan afnemers die voldoen aan de kredietwaardigheidstoets van Stichting Cito. Verkoop vindt plaats op basis van krediettermijnen tussen de 8 en 30 dagen. Voor grote leveringen kan een afwijkende krediettermijn van toepassing zijn. In dat geval worden aanvullende zekerheden gevraagd, waaronder garantiestellingen.

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

Stichting Cito heeft vorderingen verstrekt aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Omzetverantwoording

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Royaltyopbrengsten

Royaltyopbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013

De subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013 worden verantwoord voor zover de werkzaamheden gedurende het verslagjaar in overeenstemming met de subsidiebeschikkingen uitgevoerd zijn.

Projectopbrengsten en projectkosten

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en de projectkosten verwerkt als netto-omzet en kosten in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum (de 'Percentage of Completion'-methode, ofwel de PoC-methode).

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, dan worden de opbrengsten als netto-omzet verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten, dat waarschijnlijk kan worden verhaald; de projectkosten worden dan verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt. Zodra het resultaat wel op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats volgens de PoC-methode naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die kosten die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Dit verlies wordt verwerkt in de kostprijs van de omzet. De voorziening voor het verlies maakt onderdeel uit van de post onderhanden projecten.

Opbrengstwaarde voorraad

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op nettovermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan Stichting Cito wordt toegerekend.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte respectievelijk te brengen bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen en diensten onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

Overige lasten uit hoofde van personeelsbeloningen

Pensioenen

Cito BV is vrijwillig aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (ABP), een bedrijfstakpensioenfonds dat gericht is op overheid en onderwijs. Het ABP heeft de uitvoering van de pensioenregeling per 1 maart 2008 ondergebracht in een zelfstandige uitvoeringsorganisatie: APG Algemene Pensioen Groep N.V. (kortweg APG). APG bestaat uit drie dochterorganisaties: APG Algemene Pensioen Groep N.V. (APG), Loyalis N.V. en Inadmin. En samen met ABN AMRO heeft APG een Premie Pensioen Instelling (PPI). Loyalis biedt onder meer vrijwillige verzekeringen aan voor ABP-deelnemers.

Het ABP kent een ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor degenen die zijn geboren na 1950, geldt als ouderdomspensioen het ABP KeuzePensioen. Hierbij bestaat vrijheid om het ouderdomspensioen flexibel in te vullen. Verder zijn er voor zover de fiscale regels die ruimte bieden, mogelijkheden voor de vrijwillige opbouw van extra pensioen, zowel voor de werknemer als de partner. Het pensioen wordt sinds 1 januari 2004 opgebouwd volgens het middelloonsysteem.

De beleidsdekkingsgraad eind 2019 bedroeg 95,8% (2018 103,8%). De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad voor ABP 128% moet zijn. Dan zijn er voldoende financiële buffers. Zo niet, dan moet een herstelplan opgesteld worden om binnen maximaal 10 jaar weer een dekkingsgraad van minimaal 128% te krijgen. Is de verwachting dat het niet lukt om binnen 10 jaar de 128% te halen of als de beleidsdekkingsgraad langer dan 5 jaar lager dan 104,2%, dan moeten de pensioenen verlaagd worden. Een eventuele verlaging mag over maximaal 10 jaar gespreid worden, zodat het pensioen niet plotseling fors lager wordt.

De financiële situatie van het fonds verslechterde gedurende 2019, de dekkingsgraden daalden tot en met 3e kwartaal 2019 en stegen licht in het vierde kwartaal van 2019. Het bereikte niveau is echter niet voldoende om pensioenen van deelnemers te verhogen. De kans dat ABP de pensioenen in 2021 of volgende jaren moet verlagen blijft aanwezig.

Om de pensioenen gedeeltelijk te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn. Volledige indexatie is pas mogelijk bij een hogere beleidsdekkingsgraad. Vooralsnog is volledige indexatie mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 122%, maar deze grens kan verschuiven als de rentestand verandert of de beleggingsmix.

In 2019 was er geen indexatie van de pensioenen. Ook per 1 januari 2020 zijn de pensioenen niet verhoogd. De financiële situatie van ABP was daarvoor niet voldoende. De laatste indexatie vond plaats in 2010. De gemiste indexatie van 2009 tot en met 2019 is maximaal 19,10%. Het bestuur van ABP kan besluiten om niet-toegekende indexaties alsnog toe te kennen. Dit heet na-indexatie. Dit is voor het laatst in 2008 gedaan.

Omdat de beleidsdekkingsgraad lager is dan 128% en daarmee de financiële situatie onvoldoende is, heeft ABP een herstelplan ingediend bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). In het herstelplan zijn maatregelen opgenomen om binnen 10 jaar een beleidsdekkingsgraad van 128% te bereiken.

De ABP-premie is opgebouwd uit een percentage voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen (OP/NP), de ANW-compensatie en inkoop voorwaardelijk pensioen. De premies OP/NP en ANW-compensatie komen voor 70% voor rekening van de werkgever en voor 30% van de werknemer. De premie inkoop voorwaardelijk pensioen komt geheel ten laste van de werkgever. De totaalpremie bedroeg per 1 januari 2019 24,9%. Het pensioengevend inkomen is het voltijdse bruto jaarloon per 1 januari van een jaar, berekend naar rato dienstverband en naar rato jaar, en aangevuld met incidentele beloningen uit het voorafgaande jaar. De premiegrondslag (bedrag waarover de premie wordt berekend) is het pensioengevend inkomen minus de franchise (per 1 januari 2019: € 13.800).

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Cito BV.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Behalve de betaling van premies heeft de vennootschap geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn.

Cito BV heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur/verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Resultaat

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, na aftrek van het gebruik van fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Hierbij worden de thans geldende belastingtarieven gehanteerd.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Vaste activa

1 Immateriële vaste activa

	Kosten van ontwikkeling	Goodwill	Software	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019				
Aanschaffingswaarde	-	1.180.871	4.952.038	6.132.909
Cumulatieve afschrijvingen	-	-1.180.871	-4.596.763	-5.777.634
Boekwaarde per 1 januari 2019	-	-	355.275	355.275
Mutaties				
Investerings	1.532.997	-	34.788	1.567.785
Afschrijvingen	-62.458	-	-225.985	-288.443
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-516.142	-	-516.142
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	516.142	-	516.142
Saldo mutaties	1.470.539	-	-191.197	1.279.342
Stand per 31 december 2019				
Aanschaffingswaarde	1.532.997	664.729	4.986.826	7.184.552
Cumulatieve afschrijvingen	-62.458	-664.729	-4.822.748	-5.549.935
Boekwaarde per 31 december 2019	1.470.539	-	164.078	1.634.617
Afschrijvingspercentages	20-33,33%	33,33%	33,33%	
			31-12-2019	31-12-2018
			€	€

2 Materiële vaste activa

Grond	6.703.226	6.703.226
Gebouwen	17.002.301	17.962.976
Installaties	2.983.825	3.202.159
Inventaris	286.695	494.557
Hardware	811.695	530.894
	27.787.742	28.893.812

Materiële vaste activa

	Grond	Gebouwen	Installaties	Inventaris	Hardware
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.041.200	6.065.337	2.286.659	5.181.110
Cumulatieve afschrijvingen	-	-8.078.224	-2.863.178	-1.792.102	-4.650.216
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>6.703.226</u>	<u>17.962.976</u>	<u>3.202.159</u>	<u>494.557</u>	<u>530.894</u>
Mutaties					
Investerings	-	-	132.757	3.879	479.679
Afschrijvingen	-	-960.675	-351.091	-208.766	-198.878
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-	-	-37.500	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	34.525	-
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>-960.675</u>	<u>-218.334</u>	<u>-207.862</u>	<u>280.801</u>
Stand per 31 december 2019					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.041.200	6.198.094	2.253.037	5.660.789
Cumulatieve afschrijvingen	-	-9.038.899	-3.214.269	-1.966.342	-4.849.094
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>6.703.226</u>	<u>17.002.301</u>	<u>2.983.825</u>	<u>286.695</u>	<u>811.695</u>
Afschrijvingspercentages	<u>0%</u>	<u>1,4-33,33%</u>	<u>3,1-20%</u>	<u>4-33,33%</u>	<u>4-33,33%</u>

	Totaal
	€
Stand per 1 januari 2019	
Aanschaffingswaarde	46.277.532
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-17.383.720</u>
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>28.893.812</u>
Mutaties	
Investerings	616.315
Afschrijvingen	-1.719.410
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-37.500
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	<u>34.525</u>
Saldo mutaties	<u>-1.106.070</u>
Stand per 31 december 2019	
Aanschaffingswaarde	46.856.346
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-19.068.604</u>
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>27.787.742</u>

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw bedraagt voor het boekjaar 2019 € 19.892.000 (boekjaar 2018: € 19.892.000).

Financiële vaste activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

3 Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelneming Cito B.V.	<u>117.559</u>	<u>-</u>
----------------------	----------------	----------

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

4 Overige deelnemingen

Deelneming Open Assessment Technologies S.A.	<u>1.337.258</u>	<u>1.468.249</u>
--	------------------	------------------

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Deelneming Open Assessment Technologies S.A.

#Deelneming Open Assessment Technologies S.A.

Stand per 1 januari	1.468.249	360.744
Resultaat	-130.991	-83.945
Verwateringsresultaat	<u>-</u>	<u>1.191.450</u>
Stand per 31 december	<u>1.337.258</u>	<u>1.468.249</u>

Na de verwatering van aandelen in 2018 is het aandelenbelang gedaald naar 14,22% waarmee het belang van Cito B.V. nominaal lager uitkomt dan de grens van 20% waarbij vermoed wordt dat er sprake is van invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid.

Echter heeft Cito B.V. 2 van de 9 bestuurszetels (22%) waarmee invloed wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid. Derhalve blijft de waarderingsgrondslag de nettovermogenswaarde.

Het resultaat deelneming van Open Assessment Technologies S.A. over het boekjaar 2019 is gebaseerd op voorlopige cijfers.

Deelneming Woots B.V.

Dit betreft de 51% deelneming in Woots B.V.

Voor de negatieve nettovermogenswaarde van de deelneming Woots B.V. is een voorziening getroffen van € 100.164.

Het resultaat deelneming van Woots B.V. over het boekjaar 2019 is gebaseerd op voorlopige cijfers.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

5 Actieve belastinglatentie

Stand per 1 januari	371.000	537.000
Mutatie boekjaar	<u>202.140</u>	<u>-166.000</u>
Stand per 31 december	<u>573.140</u>	<u>371.000</u>

Voor de per 31-12-2019 resterende compensabele verliezen ter grootte van € 6.959.159 is de huidige inschatting dat een bedrag ad € 2.863.000 gebruikt kan worden. Dit bedrag is gebaseerd op de begrote belastbare resultaten van Cito B.V. gedurende de aankomende 3 jaar, zijnde de periode van de meerjarenbegroting. De contante waarde (3% disconteringsvoet) van de hieruit resulterende verwachte besparing van de vennootschapsbelasting ter grootte van € 573.140 is nu geactiveerd.

Flottende activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
6 Gereed product en handelsgoederen		
Gereed product	931.452	815.335
Gereed product voorziening incurant	<u>-227.895</u>	<u>-266.304</u>
	<u>703.557</u>	<u>549.031</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
7 Onderhanden projecten		
Geactiveerde kosten onderhanden projecten	<u>176.710</u>	-
Cumulatief totaal verantwoorde projectopbrengsten	329.710	-
Totaal ontvangen voorschotten	-153.000	-

De uitsplitsing van het saldo van de onderhanden projecten

De onderhanden projecten worden gesaldeerd weergegeven. Per 31-12-2019 zijn de gerealiseerde projectopbrengsten hoger dan de vooruitontvangen termijnen en worden daarom gesaldeerd gepresenteerd aan de activa-kant.

Vorderingen

Vorderingen < 1 jaar

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
8 Handelsdebiteuren		
Vorderingen op handelsdebiteuren	2.959.427	1.785.965
Voorziening dubieus	<u>-47.338</u>	<u>-67.746</u>
	<u>2.912.089</u>	<u>1.718.219</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
9 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Premies sociale verzekeringen	<u>138.960</u>	<u>123.416</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
10 Overige vorderingen en overlopende activa		
Waarborgsommen en verstrekte bankgaranties	478.323	428.323
Vooruitbetaalde kosten	255.342	358.044
Vooruitbetaalde kosten meerdere jaren	156.512	-
Nog te factureren	61.806	-
Nog te ontvangen baten	21.349	34.171
Nog te ontvangen inkoopfacturen	15.029	22.633
Reisvoorschotten	58.340	-
Overige overlopende activa	5.940	5.404
Personeel	4.002	5.934
Voorschotten	-	29.449
	<u>1.056.643</u>	<u>883.958</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
11 Liquide middelen		
Kruisposten	1.000	1.793
Rabobank	17.630.590	13.854.037
ABN AMRO	2.000.068	11.312.505
Diverse banken	4.734	4.778
	<u>19.636.392</u>	<u>25.173.113</u>

Passiva

12 Groepsvermogen

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

13 Voorzieningen

Overige voorzieningen	<u>598.781</u>	<u>632.934</u>
-----------------------	----------------	----------------

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

Overige voorzieningen

Voorziening overige deelnemingen	100.164	-
Voorziening groot onderhoud	305.728	269.101
Voorziening jubileumuitkering	<u>192.889</u>	<u>363.833</u>
	<u>598.781</u>	<u>632.934</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

Voorziening overige deelnemingen

Voorziening deelneming Woots B.V.	<u>100.164</u>	-
-----------------------------------	----------------	---

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Voorziening deelneming Woots B.V.

Stand per 1 januari	-	-
Dotatie voorziening deelneming Woots B.V.	<u>100.164</u>	-
Stand per 31 december	<u>100.164</u>	-

Dit betreft de voorziening voor schulden van deelnemingen waarvoor de vennootschap in rechte of feitelijk aansprakelijk is.

De voorziening is overwegend kortlopend (< 1 jaar).

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Voorziening groot onderhoud

Stand per 1 januari	269.101	248.474
Dotatie	<u>48.516</u>	<u>47.880</u>
	317.617	296.354
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	<u>-11.889</u>	<u>-27.253</u>
Stand per 31 december	<u>305.728</u>	<u>269.101</u>

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Voorziening jubileumuitkering		
Stand per 1 januari	363.833	388.413
Dotatie ten laste van resultaat	<u>-</u>	<u>23.000</u>
	363.833	411.413
Afname ten gunste van resultaat	<u>-170.944</u>	<u>-47.580</u>
Stand per 31 december	<u>192.889</u>	<u>363.833</u>

Dit betreft de voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.
De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

Langlopende schulden

14 Langlopende schulden

	Stand per 31 december 2019	Aflossings- verplichting	Resterende looptijd > 1 jaar
	€	€	€
Totaal	<u>5.815.725</u>	<u>421.060</u>	<u>5.394.665</u>

15 Schulden aan kredietinstellingen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Lening		
Saldo per 1 januari	6.736.785	7.157.845
Aflossing	<u>-921.060</u>	<u>-421.060</u>
	5.815.725	6.736.785
Kortlopend deel	<u>-421.060</u>	<u>-421.060</u>
Saldo per 31 december	<u>5.394.665</u>	<u>6.315.725</u>

De hoofdsom van de lening (faciliteit B) was € 10.000.000.
De looptijd bedraagt 24 jaar, ingaand per 30 juni 2011.
Aflossing vindt plaats per kwartaal; ca. € 105.000.
Rente: 3-maands-Euribor; opslag 1,55%; 3 jaar vast.

Voor de hypotheek voor het pand zijn er bij aanschaf 2 leningen afgesloten, faciliteit A en B.
Faciliteit A is conform overeenkomst in 2015 afgelost.
Faciliteit B loopt nog.

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen, verhoogd met 35% kosten, verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100%-deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clause, een negatieve pledge clause, een material adverse change clause en een no further indebtedness clause.

Voor (de nog lopende) faciliteit B is een renteswap afgesloten, waardoor het gehele openstaande bedrag voor een periode van 10 jaar is vastgezet voor een vaste rente van 3,27% in plaats van de 3-maands-Euribor.

De negatieve marktwaarde van het rentecontract bedraagt € 249.385.

Deze waarde is bepaald door de resterende looptijd van het contract en de op dat moment geldende forwardcurve. Wanneer de vaste coupon in het swapcontract hoger ligt dan de actuele rente voor de resterende looptijd, heeft het contract een negatieve marktwaarde. Er zijn geen bijstortverplichtingen. Er is sprake van een perfect hedge. Voor het beleid omtrent het renterisico wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot financiële instrumenten en risicobeheersing.

Naast de reguliere aflossing heeft er in 2019 een aanvullende aflossing ad € 500.000 plaatsgevonden.

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
16 Schulden aan kredietinstellingen		
Aflossingsverplichtingen	<u>421.060</u>	<u>421.060</u>
	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
17 Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	<u>1.567.644</u>	<u>2.304.957</u>
	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
18 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	1.089.389	1.247.258
Loonheffing	1.111.168	1.274.277
Pensioenen	<u>422.355</u>	<u>426.826</u>
	<u>2.622.912</u>	<u>2.948.361</u>
	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
19 Onderhanden projecten		
Saldo onderhanden projecten	<u>-</u>	<u>488.494</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
20 Overige schulden en overlopende passiva		
Nog te betalen kosten	2.287.961	820.869
Reservering vakantiedagen	2.140.023	2.186.748
Reservering vakantiegeld	1.073.242	1.085.969
Vooruitontvangen bedragen zonder tegenprestatie	734.869	-
Reservering reorganisatiekosten	496.683	748.542
SLOA afrekeningen	345.912	2.166.921
Nog te betalen kosten	239.448	180.219
Overloop CG-leden	305.263	418.178
Opgebouwde rechten IBW	250.214	263.109
CAS	123.060	46.312
EPA	31.517	297.138
Telecom CAI	3.153	48.977
FFP	697	108.578
Reservering accountantskosten	65.340	-
Ontvangen borgsommen	60.651	-
Nog te betalen rente hypotheek	56.319	-
Nog te betalen inhuur medewerkers extern	45.017	-
Vooruitontvangen bedragen overig	31.842	-
Vooruitontvangen huur	16.416	-
Studiekosten	2.403	-
Overige	1.378	-
Nog te factureren bedragen	-	529.713
Nog te betalen nettolonen	-	69.840
Vooruitontvangen bijdrage medewerkers upgrade OV	-	8.090
Reisvoorschotten medewerkers	-	182
	<u>8.311.408</u>	<u>8.979.385</u>

#Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de Wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake aansprakelijkheidsstellingen

De stichting is als medeschuldenaar opgenomen in de zekerheden die zijn verstrekt aan de bankier die een hypothecaire lening heeft verstrekt aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Cito BV en haar dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk. De schuld per balansdatum aan de bankier van € 5.815.725 is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

#Wachtgeldverplichtingen

De stichting draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

De niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake de fiscale eenheid

De stichting vormt, samen met haar 100% Nederlandse groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De stichting en de met haar gevoegde dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 1.089.389 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake garanties

#Bankgaranties

Er zijn een aantal bankgaranties verstrekt:

- € 26.000 ten behoeve van de verhuurder van het bedrijfspand in Arnhem;
- € 219.000 (per 1-1-2020: € 123.000) ten behoeve van de fiscale vertegenwoordiger in Kosovo, als zekerheid voor de betaling van bronbelasting;
- € 144.000 (per 1-1-2020: € nihil) ten behoeve van een opdrachtgever in Kosovo als vooruitbetalingsgarantie;
- € 50.000 ten behoeve van een opdrachtgever op Cyprus; als aanbestedingsgarantie.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten binnen één jaar	747.000	857.000
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar	1082.000	1.050.000
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar	19.000	1.000

Dit betreffen huurverplichtingen voor bedrijfspanden en kopieermachines en tevens leaseverplichtingen voor personenauto's.

Informatieverschaffing over operationele leases

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

Minimale leasebetalingen 2019 165.000 euro

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

#Arlande

In 2019 heeft de stichting een dienstverleningsovereenkomst met Arlande afgesloten. Arlande ondersteunt de stichting bij het optimalisatieproces omtrent de ICT-infrastructuur. Eind 2019 is een vervolgstap overeengekomen die in 2020 gaat plaatsvinden. De verplichting die met de afspraak gemoeid gaat, bedraagt € 334.000 incl. Btw.

Niet in de balans opgenomen rechten

#Huurcontract Cito B.V.

Per 1 januari 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Cito B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Cito B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 5 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt 500.490 euro.

#Huurcontract Pondera Consult B.V.

Per 1 oktober 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Pondera Consult B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Pondera Consult B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 10 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt 200.500 euro excl. Btw.

Gebeurtenissen na Balansdatum

#Covid-19

In het voorjaar 2020 heeft het Covid-19 virus zich wereldwijd verspreid. Overheidsmaatregelen om de verspreiding zoveel mogelijk te beperken hebben invloed op economische activiteiten in Nederland en beperkt op de activiteiten van Stichting Cito, maar ingrijpender op haar dochter Cito B.V.. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen we u naar pagina 50 (continuïteitsparagraaf).

#Cito Deutschland GmbH

Op 7 april 2020 is de kleindochter Cito Deutschland GmbH i.L. definitief geliquideerd.

#Open Assessment Technologies S.A.

Ook de deelneming Open Assessment Technologies S.A. is geraakt door de crisis veroorzaakt door Covid-19, waardoor scholen in Europa en de Verenigde Staten gesloten zijn. Open Assessment Technologies S.A. heeft aanvragen ingediend voor ondersteuning op grond van crisismaatregelen in Luxemburg en de Verenigde Staten. Ons belang is beperkt tot de nettovermogenswaarde en er bestaan geen garantiestellingen.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
21 Opbrengsten Wet SLOA		
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	31.858.537	34.234.815
Overige baten	<u>501.065</u>	<u>210.056</u>
	<u>32.359.602</u>	<u>34.444.871</u>

De opbrengsten vallen onder de categorie dienstverlening. De opbrengsten zijn alleen in Nederland gerealiseerd.

22 Opbrengsten marktactiviteiten

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Omzet toetsproducten	12.600.375	13.954.358
Omzet peilingsonderzoek	7.859.941	7.540.583
Omzet advies, training, consultancy	79.286	797.929
Omzet overige producten en diensten	<u>8.054</u>	<u>127.053</u>
	<u>20.547.656</u>	<u>22.419.923</u>

De opbrengsten zijn overwegend (meer dan 95%) in Nederland behaald.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
23 Overige opbrengsten		
Opbrengst huur	31.172	-
Opbrengst servicekosten	<u>13.905</u>	-
	<u>45.077</u>	-

24 Uitbested werk en andere externe kosten

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Kosten uitbested werk	<u>11.771.961</u>	<u>15.355.044</u>

Met ingang van 2019 is de presentatie van de intercompany-doorbelasting van de moeder vennootschap naar Cito B.V. aangepast weergegeven in de Winst- & Verliesrekening. In 2018 is deze doorbelasting per jaareinde verdeeld over verschillende onderliggende kostencategorieën. Met ingang van 2019 wordt de doorbelasting als één post weergegeven en wel onder de post Kosten uitbested werk en andere externe kosten.

25 Personeelskosten

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Lonen en salarissen	25.206.642	25.522.719
Sociale lasten	3.951.580	4.050.245
Pensioenlasten	3.934.097	3.800.410
Overige personeelskosten	<u>1.369.975</u>	<u>2.012.414</u>
	<u>34.462.294</u>	<u>35.385.788</u>

De beloning van de bestuurders van de stichting heeft in 2019 388.000 euro (2018: 378.000 euro) bedragen. Hiervan is in 2019 163.000 euro (2018: 159.000 euro) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van stichting. De vergoeding van de (voormalige) leden van de Raad van Toezicht heeft in 2019 97.000 euro (2018: 84.000 euro) bedragen. Hiervan is in 2019 41.000 euro (2018: 35.000 euro) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van de stichting.

Gemiddeld aantal werknemers

Hiervan was 0 full time medewerkers (2018: 0 full time medewerkers) werkzaam in de buitenlandse vestigingen.

2019

Gemiddeld aantal werknemers	<u>Aantal</u>
	452,00

2018

Gemiddeld aantal werknemers	<u>Aantal</u>
	465,00

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
26 Afschrijvingen		
Afschrijvingen immateriële vaste activa	288.443	16.752
Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>1.704.885</u>	<u>2.051.132</u>
	<u>1.993.328</u>	<u>2.067.884</u>
	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Afschrijvingen immateriële vaste activa

Afschrijvingskosten van ontwikkeling	62.458	-
Afschrijvingskosten overige immateriële vaste activa	<u>225.985</u>	<u>16.752</u>
	<u>288.443</u>	<u>16.752</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Afschrijvingen materiële vaste activa

Afschrijvingskosten gebouwen	960.675	962.251
Afschrijvingskosten installaties	351.091	345.745
Afschrijvingskosten inventaris	208.766	215.283
Afschrijvingskosten overige vaste middelen	<u>198.878</u>	<u>527.853</u>
	1.719.410	2.051.132
Boekwinst inventaris	<u>-14.525</u>	-
	<u>1.704.885</u>	<u>2.051.132</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

27 Overige bedrijfskosten

Huisvestingskosten	1.183.032	2.276.882
Exploitatie- en machinekosten	135.238	24.205
Verkoopkosten	165.451	222.920
Autokosten	164.530	157.780
Kantoorkosten	2.035.260	517.914
Algemene kosten	621.676	84.856
Productiegerelateerde kosten	<u>767.284</u>	<u>1.563.253</u>
	<u>5.072.471</u>	<u>4.847.810</u>

Onder de Algemene kosten is in 2018 (onder andere) de vrijval van de voorziening IBE zichtbaar.

Daarnaast valt onder algemene kosten een creditbedrag bij de jaarlijkse correctie op de niet aftrekbare Btw. Dit betreft een vrijval, zowel in 2018 als ook in 2019.

Door herrubricering is een verschuiving van de kostensoorten in de vergelijkende cijfers zichtbaar. Deze is doorgevoerd om beter inzicht in de cijfers te verkrijgen.

Daarnaast is de intercompany-doorbelasting naar de dochter Cito B.V. met ingang van 2019 gepresenteerd als één post onder de post Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten en niet meer als individuele kostenreducties per kostensoort.

<u>2019</u>	<u>2018</u>
€	€

28 Rentelasten en soortgelijke kosten

Rente belastingen	1.102	38
Betaalde bankrente	205.844	197.034
Overige rentelasten	<u>154.114</u>	<u>147.500</u>
	<u>361.060</u>	<u>344.572</u>
<u>2019</u>	<u>2018</u>	
€	€	

29 Belastingen

Latente belastingen	<u>202.140</u>	<u>-166.000</u>
<u>2019</u>	<u>2018</u>	
€	€	

30 Resultaat deelnemingen

Resultaat deelneming Oefenweb.nl B.V.	-	926.953
Resultaat deelneming Woots B.V.	-100.214	-
Resultaat deelneming OAT S.A.	<u>-130.991</u>	<u>-83.945</u>
	<u>-231.205</u>	<u>843.008</u>

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(na voorstel resultaatverdeling)

		31-12-2019		31-12-2018	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Immateriële vaste activa</i>					
Kosten van ontwikkeling	31	318.333		-	
Software		<u>164.078</u>		<u>339.946</u>	
			482.411		339.946
<i>Materiële vaste activa</i>					
	32		27.707.583		28.801.698
<i>Financiële vaste activa</i>					
	33		<u>9.727.179</u>		<u>8.933.370</u>
Som der vaste activa			<u>37.917.173</u>		<u>38.075.014</u>
Vlottende activa					
<i>Vorderingen</i>					
Handelsdebiteuren		100.734		221.968	
Vorderingen op groepsmaatschappijen	34	3.439.416		2.664.999	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	35	84.569		119.651	
Overige vorderingen en overlopende activa	36	<u>465.245</u>		<u>405.418</u>	
			4.089.964		3.412.036
<i>Liquide middelen</i>					
Som der vlottende activa	37		<u>8.884.568</u>		<u>13.211.566</u>
			<u>12.974.532</u>		<u>16.623.602</u>
Totaal activazijde			<u>50.891.705</u>		<u>54.698.616</u>

		<u>31-12-2019</u>		<u>31-12-2018</u>	
		€	€	€	€
Passiva					
Stichtingsvermogen	38				
Wettelijke reserves	39	1.426.023		1.107.690	
Bestemmingsfonds OCW		549.514		1.363.108	
Statutaire bestemmingsreserve		14.381.616		14.707.712	
Overige reserves		<u>20.772.259</u>		<u>20.352.709</u>	
			37.129.412		37.531.219
Voorzieningen	40		417.847		488.785
Langlopende schulden	41				
Schulden aan kredietinstellingen			5.394.665		6.315.725
Kortlopende schulden					
Schulden aan kredietinstellingen	42	421.060		421.060	
Schulden aan leveranciers	43	1.038.719		1.176.266	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	44	2.091.149		2.372.059	
Overige schulden en overlopende passiva	45	<u>4.398.853</u>		<u>6.393.502</u>	
			7.949.781		10.362.887
Totaal passivazijde			<u><u>50.891.705</u></u>		<u><u>54.698.616</u></u>

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2019

		<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
		€	€	€
Opbrengsten Wet SLOA	46			
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten		31.858.537	31.890.666	34.234.815
Overige baten		<u>501.065</u>	<u>-</u>	<u>210.056</u>
		<u>32.359.602</u>	<u>31.890.666</u>	<u>34.444.871</u>
Opbrengsten marktactiviteiten	47	7.273	1.221.953	-
Overige opbrengsten	48	<u>45.077</u>	<u>175.000</u>	<u>-</u>
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>52.350</u>	<u>1.396.953</u>	<u>-</u>
		<u>32.411.952</u>	<u>33.287.619</u>	<u>34.444.871</u>
Lasten				
Kosten uitbesteed werk	49	2.382.992	983.247	9.768.552
Personeelskosten	50	24.060.040	25.141.563	21.265.622
Afschrijvingen	51	1.892.841	1.949.000	2.025.228
Overige bedrijfskosten	52	<u>4.735.727</u>	<u>4.912.809</u>	<u>2.036.157</u>
Som der bedrijfskosten		<u>33.071.600</u>	<u>32.986.619</u>	<u>35.095.559</u>
Bedrijfsresultaat		-659.648	301.000	-650.688
Financiële baten en lasten	53	<u>-204.201</u>	<u>-350.000</u>	<u>-188.483</u>
Exploitatieresultaat		-863.849	-49.000	-839.171
Resultaat deelnemingen	54	<u>793.809</u>	<u>455.000</u>	<u>118.259</u>
Netto resultaat		<u>-70.040</u>	<u>406.000</u>	<u>-720.912</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de betreffende paragraaf van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 62 tot en met 78 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Activa

Vaste activa

31 Immateriële vaste activa

	Kosten van ontwikkeling	Software	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2019			
Aanschaffingswaarde	-	4.797.910	4.797.910
Cumulatieve afschrijvingen	-	<u>-4.457.964</u>	<u>-4.457.964</u>
Boekwaarde per 1 januari 2019	-	<u>339.946</u>	<u>339.946</u>
Mutaties			
Investeringen	318.333	34.788	353.121
Afschrijvingen	-	<u>-210.656</u>	<u>-210.656</u>
Saldo mutaties	<u>318.333</u>	<u>-175.868</u>	<u>142.465</u>
Stand per 31 december 2019			
Aanschaffingswaarde	318.333	4.832.698	5.151.031
Cumulatieve afschrijvingen	-	<u>-4.668.620</u>	<u>-4.668.620</u>
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>318.333</u>	<u>164.078</u>	<u>482.411</u>
Afschrijvingspercentages	<u>20-33,33%</u>	<u>33,33%</u>	
		<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€

32 Materiële vaste activa

Grond	6.703.226	6.703.226
Gebouwen	17.002.301	17.962.976
Installaties	2.983.825	3.202.159
Inventaris	236.360	431.997
Hardware	<u>781.871</u>	<u>501.340</u>
	<u>27.707.583</u>	<u>28.801.698</u>

Materiële vaste activa

	Grond	Gebouwen	Installaties	Inventaris	Hardware
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.041.200	6.065.337	2.074.911	4.885.022
Cumulatieve afschrijvingen	-	-8.078.224	-2.863.178	-1.642.914	-4.383.682
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>6.703.226</u>	<u>17.962.976</u>	<u>3.202.159</u>	<u>431.997</u>	<u>501.340</u>
Mutaties					
Investerings	-	-	132.757	3.879	468.934
Afschrijvingen	-	-960.675	-351.091	-196.541	-188.403
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-	-	-	-37.500	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	34.525	-
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>-960.675</u>	<u>-218.334</u>	<u>-195.637</u>	<u>280.531</u>
Stand per 31 december 2019					
Aanschaffingswaarde	6.703.226	26.041.200	6.198.094	2.041.289	5.353.956
Cumulatieve afschrijvingen	-	-9.038.899	-3.214.269	-1.804.929	-4.572.085
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>6.703.226</u>	<u>17.002.301</u>	<u>2.983.825</u>	<u>236.360</u>	<u>781.871</u>
Afschrijvingspercentages	<u>0%</u>	<u>1,4-33,33%</u>	<u>3,1-20%</u>	<u>4-33,33%</u>	<u>4-33,33%</u>

	<u>Totaal</u> €
Stand per 1 januari 2019	
Aanschaffingswaarde	45.769.696
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-16.967.998</u>
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>28.801.698</u>
Mutaties	
Investeringen	605.570
Afschrijvingen	-1.696.710
Desinvesteringen aanschaffingswaarde	-37.500
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	<u>34.525</u>
Saldo mutaties	<u>-1.094.115</u>
Stand per 31 december 2019	
Aanschaffingswaarde	46.337.765
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-18.630.182</u>
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>27.707.583</u>

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw bedraagt voor het boekjaar 2019 € 19.892.000 (boekjaar 2018: € 19.892.000).

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

33 Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen	<u>9.727.179</u>	<u>8.933.370</u>
--------------------------------------	------------------	------------------

Deelneming Cito B.V.

Boekwaarde per 1 januari	8.933.370	7.623.660
Resultaat	793.809	118.259
Rechtstreekse vermogensmutatie deelneming OAT	-	<u>1.191.451</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>9.727.179</u>	<u>8.933.370</u>

Dit betreft de 100% deelneming in Cito B.V. te Arnhem.

vlottende activa

Vorderingen

34 Vorderingen op groepsmaatschappijen

Rekening-courant Cito B.V.	<u>3.439.416</u>	<u>2.664.999</u>
----------------------------	------------------	------------------

Over de gemiddelde rekening-courant verhouding met Cito BV is 0,09% rente in rekening gebracht. Omtrent aflossing en zekerheden is niets overeengekomen.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

35 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Premies sociale verzekeringen	<u>84.569</u>	<u>119.651</u>
-------------------------------	---------------	----------------

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€

36 Overige vorderingen en overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten	243.491	333.093
Vooruitbetaalde kosten meerdere jaren	156.512	-
Waarborgsom	39.750	39.750
Nog te ontvangen baten	21.338	2.853
Personeelsvereniging	2.988	-
Overige overlopende activa	1.166	3.604
Voorschotten	-	24.940
Studiekosten	-	<u>1.178</u>
	<u>465.245</u>	<u>405.418</u>

37 Liquide middelen

Kruisposten	1.000	1.793
Rabobank	8.883.568	3.902.707
ABN AMRO	-	<u>9.307.066</u>
	<u>8.884.568</u>	<u>13.211.566</u>

Passiva

38 Stichtingsvermogen

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

	Wettelijke reserves	Bestemmings-fonds OCW	Statutaire bestemmings-reserve	Overige reserves	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019	1.107.690	1.363.108	14.707.712	20.352.709	37.531.219
Mutatie uit resultaatverdeling	-	-813.594	5.671	737.883	-70.040
Mutatie	318.333	-	-	-318.333	-
Onttrekking	-	-	-331.767	-	-331.767
Stand per 31 december 2019	<u>1.426.023</u>	<u>549.514</u>	<u>14.381.616</u>	<u>20.772.259</u>	<u>37.129.412</u>

#Bestemmingsfonds OCW

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vormt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling een egaliseringsreserve als bedoeld in artikel 4:72 van de Algemene wet bestuursrecht. De egaliseringsreserve bedraagt ten hoogste 10 procent van het totaal van de over het laatste kalenderjaar verleende subsidie door het Ministerie van OCW dan wel ten hoogste een lager percentage dat door de minister van OCW bij de beschikking tot verlening is bepaald. De egaliseringsreserve bedraagt ten laagste € 0. De egaliseringsreserve wordt uitsluitend besteed aan de taken, bedoeld in artikel 3 van de wet SLOA 2013. De egaliseringsreserve wordt gevormd door een toevoeging bij een positief eindresultaat op de instellingssubsidie. Het eindresultaat is de verleende subsidie verminderd met de werkelijke kosten. Voor zover het voor de toevoeging beschikbare bedrag hoger is dan de maximale toevoeging, wordt dat bedrag bij de vaststelling in mindering gebracht op de subsidie en in de jaarrekening onder de kortlopende schulden verantwoord.

#Statutaire bestemmingsreserve

Op grond van de bestuurlijke afspraken tussen het Ministerie van OCW en Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling van juli 2013, dient de stichting een statutaire bestemmingsreserve in haar statuten op te nemen. De overeengekomen bestedingsdoelen zijn gekoppeld aan de volgende statutaire doelstellingen van de stichting:

- Het meten en volgen van menselijke mogelijkheden en ontwikkelingen
- Het bevorderen van de objectieve beoordeling van door leerlingen, studenten en cursisten verworven kennis, inzicht en vaardigheden alsmede het uitvoeren van advies- en consultancydiensten.

De statuten zijn in concept aangepast naar aanleiding van de bestuurlijke afspraken.

#Bestemming van het resultaat

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS wordt het resultaat van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling bestemd binnen het eigen vermogen.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
39 Wettelijke reserves		
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten	318.333	-
Ingehouden winst deelnemingen	<u>1.107.690</u>	<u>1.107.690</u>
	<u>1.426.023</u>	<u>1.107.690</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
40 Voorzieningen		
Overige voorzieningen	<u>417.847</u>	<u>488.785</u>

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Overige voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	305.728	269.101
Voorziening jubileumuitkering	<u>112.119</u>	<u>219.684</u>
	<u>417.847</u>	<u>488.785</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Voorziening groot onderhoud		
Stand per 1 januari	269.101	248.474
Dotatie	<u>48.516</u>	<u>47.880</u>
	317.617	296.354
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	<u>-11.889</u>	<u>-27.253</u>
Stand per 31 december	<u>305.728</u>	<u>269.101</u>

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Voorziening jubileumuitkering		
Stand per 1 januari	219.684	213.815
Dotatie ten laste van resultaat	<u>-</u>	<u>23.000</u>
	219.684	236.815
Afname ten gunste van resultaat	<u>-107.565</u>	<u>-17.131</u>
Stand per 31 december	<u>112.119</u>	<u>219.684</u>

Dit betreft een voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op een aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

Langlopende schulden

41 Langlopende schulden

Lening

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Saldo per 1 januari	6.736.785	7.157.845
Aflossing	<u>-921.060</u>	<u>-421.060</u>
	5.815.725	6.736.785
Kortlopend deel	<u>-421.060</u>	<u>-421.060</u>
Saldo per 31 december	<u><u>5.394.665</u></u>	<u><u>6.315.725</u></u>

De hoofdsom van de lening (faciliteit B) was € 10.000.000.

De looptijd bedraagt 24 jaar, ingaand per 30 juni 2011.

Aflossing vindt plaats per kwartaal; ca. € 105.000.

Rente: 3-maands-Euribor; opslag 1,55%; 3 jaar vast.

Voor de hypotheek voor het pand zijn er bij aanschaf 2 leningen afgesloten, faciliteit A en B.

Faciliteit A is conform overeenkomst in 2015 afgelost.

Faciliteit B loopt nog.

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen, verhoogd met 35% kosten, verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100%-deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clause, een negatieve pledge clause, een material adverse change clause en een no further indebtedness clause.

Voor (de nog lopende) faciliteit B is een renteswap afgesloten, waardoor het gehele openstaande bedrag voor een periode van 10 jaar is vastgezet voor een vaste rente van 3,27% in plaats van de 3-maands-Euribor.

De negatieve marktwaarde van het rentecontract bedraagt € 249.385.

Deze waarde is bepaald door de resterende looptijd van het contract en de op dat moment geldende forwardcurve. Wanneer de vaste coupon in het swapcontract hoger ligt dan de actuele rente voor de resterende looptijd, heeft het contract een negatieve marktwaarde. Er zijn geen bijstortverplichtingen. Er is sprake van een perfect hedge. Voor het beleid omtrent het renterisico wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot financiële instrumenten en risicobeheersing.

Naast de reguliere aflossing heeft er in 2019 een aanvullende aflossing ad € 500.000 plaatsgevonden.

Kortlopende schulden

42 Schulden aan kredietinstellingen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Aflossingsverplichtingen	<u>421.060</u>	<u>421.060</u>

43 Schulden aan leveranciers

Crediteuren	<u>1.038.719</u>	<u>1.176.266</u>
-------------	------------------	------------------

44 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Omzetbelasting	1.089.389	1.253.530
Loonheffing	723.741	831.230
Pensioenen	<u>278.019</u>	<u>287.299</u>
	<u>2.091.149</u>	<u>2.372.059</u>

45 Overige schulden en overlopende passiva

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Reservering vakantiedagen	1.620.759	1.645.968
Reservering vakantiegeld	689.854	705.444
Nog te betalen kosten	486.092	406.772
Reservering reorganisatiekosten	482.662	681.058
SLOA afrekeningen	345.912	2.166.921
Opgebouwde rechten IBW	192.908	178.787
Nog te factureren bedragen	38	150.103
Reservering accountantskosten	65.340	-
Ontvangen borgsommen	60.651	-
Nog te betalen rente hypotheek	56.319	-
Vooruitontvangen bedragen overig	31.842	-
Nog te betalen inhuur medewerkers extern	45.017	-
Vooruitontvangen huur	16.416	-
Studiekosten	1.440	-
Nog te betalen nettolonen	-	41.658
Vooruitontvangen bijdrage medewerkers upgrade OV	-	8.090
Overloop CG-leden	<u>303.603</u>	<u>408.701</u>
	<u>4.398.853</u>	<u>6.393.502</u>

#Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet uit de balans blijvende verplichtingen ten behoeve van groepsmaatschappijen

De stichting is als medeschuldenaar opgenomen in de zekerheden die zijn verstrekt aan de bankier die een hypothecaire lening heeft verstrekt aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Cito BV en haar dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk. De schuld per balansdatum aan de bankier van € 5.815.725 is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

#Wachtgeldverplichtingen

De stichting draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

De niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake de fiscale eenheid

De stichting is opgenomen in de fiscale eenheid voor de omzetbelasting van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling tezamen met Cito BV. De stichting is derhalve hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de fiscale eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij de stichting. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 1.089.389 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Overige niet in de balans opgenomen verplichtingen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten binnen één jaar	598.000	701.000
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan één jaar	806.000	823.000
Niet in de balans opgenomen verplichtingen inzake betalingen ter verkrijging van (gebruiks)rechten met een looptijd langer dan vijf jaar	18.000	0

Dit betreffen huurverplichtingen voor bedrijfspanden en kopieermachines en tevens leaseverplichtingen voor personenauto's.

Informatieverschaffing over operationele leases

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

Minimale leasebetalingen 2019 67.000 euro

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

#Arlande

In 2019 heeft de stichting een dienstverleningsovereenkomst met Arlande afgesloten. Arlande ondersteunt de stichting bij het optimalisatieproces omtrent de ICT-infrastructuur. Eind 2019 is een vervolgstap overeengekomen die in 2020 gaat plaatsvinden. De verplichting die met de afspraak gemoeid gaat, bedraagt € 334.000 incl. Btw.

Niet in de balans opgenomen rechten

#Huurcontract Cito B.V.

Per 1 januari 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Cito B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Cito B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 5 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt 500.490 euro.

#Huurcontract Pondera Consult B.V.

Per 1 oktober 2019 heeft de stichting een huurovereenkomst afgesloten met Pondera Consult B.V. Zij verhuurt hierbij een deel van de locatie aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem aan Pondera Consult B.V.. De huurovereenkomst kent een duur van 10 jaar en wordt na afloop behoudens een opzegging van huurder of verhuurder telkens voor de duur van 5 jaar verlengd.

De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt 200.500 euro excl. Btw.

Gebeurtenissen na Balansdatum

#Covid-19

In het voorjaar 2020 heeft het Covid-19 virus zich wereldwijd verspreid. Overheidsmaatregelen om de verspreiding zoveel mogelijk te beperken hebben invloed op economische activiteiten in Nederland en beperkt op de activiteiten van Stichting Cito, maar ingrijpender op haar dochter Cito B.V.

Voor Stichting Cito is het meest in het oog springend het annuleren van de Centrale examens in het voortgezet onderwijs en het niet doorgaan van de Eindtoets in het Basisonderwijs. De werkzaamheden hiervoor zijn grotendeels verricht en de kosten zijn gemaakt en subsidiabel. De overige werkzaamheden voor examens en innovatie vinden normaal doorgang. Het effect van Corona op het financiële resultaat is derhalve gering. Voor Cito B.V. zijn de effecten wel significant. De maatregel die Cito B.V. het meest direct raakt, is de sluiting van alle scholen, tenminste tot het einde van de meivakantie. Als gevolg hiervan is een belangrijk deel van de dienstverlening en de verkoop van producten aan het Primaire Onderwijs en het Voortgezet Onderwijs weggevallen. Door de forse terugval van economische activiteiten in Nederland en de rest van de wereld zijn ook de exploitatie activiteiten van Toetsketens en van Training & Advies binnen Cito B.V. lager dan in de vergelijkbare periode in 2019, met name voor wat betreft de afname van toetsen en het geven van trainingen.

Voor de periode vanaf maart wordt door de effecten van de Covid-19 crisis bij Cito B.V. een significant omzetverlies voor Cito geconsolideerd voorzien ten opzichte van de vergelijkbare periode in 2019. Indien Cito opteert voor ondersteuning op grond van de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging ten behoeve van behoud van Werkgelegenheid (NOW) kan een loonkostensubsidie verkregen worden, die het omzetverlies echter niet volledig compenseert.

Hoewel het verlies significant is, komt Stichting Cito, gezien haar liquiditeitspositie, niet in betalingsproblemen.

#Open Assessment Technologies S.A.

Ook Open Assessment Technologies S.A. (deelneming van Cito B.V.) is geraakt door de crisis veroorzaakt door Covid-19, waardoor scholen in Europa en de Verenigde Staten gesloten zijn. Open Assessment Technologies S.A. heeft aanvragen ingediend voor ondersteuning op grond van crisismaatregelen in Luxemburg en de Verenigde Staten. Ons belang is beperkt tot de nettovermogenswaarde en er bestaan geen garantiestellingen.

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
46 Opbrengsten Wet SLOA			
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	31.858.537	31.890.666	34.234.815
Overige baten	<u>501.065</u>	<u>-</u>	<u>210.056</u>
	<u>32.359.602</u>	<u>31.890.666</u>	<u>34.444.871</u>

De opbrengsten vallen onder de categorie dienstverlening. De opbrengst is alleen in Nederland gerealiseerd.

Omschrijving	Verplichting- nummer	Ontvangen middelen 2019	Inzet egaliserie/ bestemmings- fonds	Totaal budget	Totale kosten	10% overschrijding	Te verrekenen overschot
		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Instelling	VO/560043924	31.527	0	31.527	32.341	0	0
Project	VO/560048281	49	0	49	34	0	0
	VO/560048281	314	0	314	269	0	45
	VO/560048281	13	0	13	8	0	0
OCW Totaal		<u>31.903</u>	<u>0</u>	<u>31.903</u>	<u>32.652</u>	<u>0</u>	<u>45</u>
Totaal		<u>31.903</u>	<u>0</u>	<u>31.903</u>	<u>32.652</u>	<u>0</u>	<u>45</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
47 Opbrengsten marktactiviteiten			
Omzet overige producten en diensten	<u>7.273</u>	<u>1.221.953</u>	<u>-</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€

48 Overige opbrengsten

Opbrengst huur	31.172	131.000	-
Opbrengst servicekosten	<u>13.905</u>	<u>44.000</u>	<u>-</u>
	<u>45.077</u>	<u>175.000</u>	<u>-</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
49 Kosten uitbesteed werk			
Kosten uitbesteed werk	<u>2.382.992</u>	<u>983.247</u>	<u>9.768.552</u>

Met ingang van 2019 is de presentatie van de intercompany-doorbelasting van de stichting naar Cito B.V. aangepast weergegeven in de Winst- & Verliesrekening. In 2018 is deze doorbelasting per jaareinde verdeeld over verschillende onderliggende kostencategorieën. Met ingang van 2019 wordt de doorbelasting als één post weergegeven en wel onder de post Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten.

50 Personeelskosten

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Lonen en salarissen	17.834.114	20.219.673	14.778.391
Sociale lasten	2.567.436	2.241.103	2.620.700
Pensioenlasten	2.582.878	1.652.191	2.480.282
Overige personeelskosten	<u>1.075.612</u>	<u>1.028.596</u>	<u>1.386.249</u>
	<u>24.060.040</u>	<u>25.141.563</u>	<u>21.265.622</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Bezoldiging bestuurders	<u>225.000</u>	<u>219.000</u>
-------------------------	----------------	----------------

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€

Bezoldiging commissarissen	<u>56.000</u>	<u>49.000</u>
----------------------------	---------------	---------------

De beloning van de bestuurders van de stichting heeft in 2019 388.000 euro (2018: 378.000 euro) bedragen. Hiervan is in 2019 163.000 euro (2018: 159.000 euro) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van stichting. De vergoeding van de (voormalige) leden van de Raad van Toezicht heeft in 2019 97.000 euro (2018: 84.000 euro) bedragen. Hiervan is in 2019 41.000 euro (2018: 35.000 euro) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van de stichting.

Gemiddeld aantal werknemers

2019

Gemiddeld aantal werknemers	<u>Aantal</u> 272,00
-----------------------------	-------------------------

2018

Gemiddeld aantal werknemers	<u>Aantal</u> 274,00
-----------------------------	-------------------------

51 Afschrijvingen

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Afschrijvingen immateriële vaste activa	210.656	-	-
Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>1.682.185</u>	<u>1.949.000</u>	<u>2.025.228</u>
	<u>1.892.841</u>	<u>1.949.000</u>	<u>2.025.228</u>

Afschrijvingen materiële vaste activa

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Afschrijvingskosten gebouwen	960.675	967.000	962.251
Afschrijvingskosten installaties	351.091	346.000	345.745
Afschrijvingskosten inventaris	196.541	195.000	200.662
Afschrijvingskosten overige vaste middelen	<u>188.403</u>	<u>441.000</u>	<u>516.570</u>
	<u>1.696.710</u>	<u>1.949.000</u>	<u>2.025.228</u>
Boekwinst inventaris	<u>-14.525</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>1.682.185</u>	<u>1.949.000</u>	<u>2.025.228</u>

52 Overige bedrijfskosten

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Huisvestingskosten	1.057.941	948.202	690.194
Exploitatie- en machinekosten	114.167	145.749	-
Verkoopkosten	109.350	82.148	92.394
Autokosten	66.720	48.250	57.377
Kantoorkosten	1.872.900	1.828.029	-34.711
Algemene kosten	824.823	1.388.980	621.167
Productiegerelateerde kosten	<u>689.826</u>	<u>471.451</u>	<u>609.736</u>
	<u>4.735.727</u>	<u>4.912.809</u>	<u>2.036.157</u>

Door herrubricering is een verschuiving van de kostensoorten in de vergelijkende cijfers zichtbaar. Deze is doorgevoerd om beter inzicht in de cijfers te verkrijgen.

Daarnaast is de intercompany-doorbelasting naar de dochter Cito B.V. met ingang van 2019 gepresenteerd als één post onder de post Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten en niet meer als individuele kostenreducties per kostensoort.

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
53 Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	3.652	-	9.003
Rentelasten en soortgelijke kosten	<u>-207.853</u>	<u>-350.000</u>	<u>-197.486</u>
	<u>-204.201</u>	<u>-350.000</u>	<u>-188.483</u>

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Rente vorderingen groepsmaatschappijen	2.239	-	1.000
Ontvangen bankrente	<u>1.413</u>	<u>-</u>	<u>8.003</u>
	<u>3.652</u>	<u>-</u>	<u>9.003</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Rente vorderingen groepsmaatschappijen			
Rente vordering op Cito B.V.	<u>2.239</u>	<u>-</u>	<u>1.000</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€
Rentelasten en soortgelijke kosten			
Rente belastingen	1.102	-	38
Betaalde bankrente	205.844	350.000	197.034
Overige rentelasten	<u>907</u>	<u>-</u>	<u>414</u>
	<u>207.853</u>	<u>350.000</u>	<u>197.486</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>Begroting</u> <u>2019</u>	<u>Realisatie</u> <u>2018</u>
	€	€	€

54 Resultaat deelnemingen

Resultaat deelneming Cito B.V.	<u>793.809</u>	<u>455.000</u>	<u>118.259</u>
--------------------------------	----------------	----------------	----------------

Accountants honoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants honoraria ten laste van het resultaat gebracht:

2019

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers netwerk	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Controle van de jaarrekening	134	0	134
Andere controlewerkzaamheden	60	0	60
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
	194	0	194

2018

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers netwerk	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Controle van de jaarrekening	108	0	108
Andere controlewerkzaamheden	18	0	18
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
	126	0	126

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2019, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

WNT-verantwoording 2019 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

De WNT is van toepassing op Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Het voor Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	drs. A.F.S. Blok	mr. A.T.M. Weijers
Functiegegevens	Voorzitter RvB / CEO	Lid RvB / COO
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband	1,0 fte	1,0 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 172.674	€ 172.678
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.285	€ 21.292
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 193.959</i>	<i>€ 193.970</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 193.959	€ 193.970
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
bedragen x € 1	drs. A.F.S. Blok	mr. A.T.M. Weijers
Functiegegevens	Voorzitter RvB / CEO	Lid RvB / COO
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband	1,0 fte	1,0 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 169.499	€ 169.503
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.445	€ 19.453
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 188.944</i>	<i>€ 188.956</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
Bezoldiging	€ 188.944	€ 188.956

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	mr. J.G.J.M. de Zwaan	prof. dr. W.D. ten Have	prof. dr. K. Sijsma
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 21.452	€ 14.662	€ 14.662
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 29.100	€ 19.400	€ 19.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 21.452	€ 14.662	€ 14.662
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging	€ 19.500	€ 13.000	€ 13.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 28.350	€ 18.900	€ 18.900

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	mr. drs. T.S.M. van Schie	S.H. van Elsloo RA	drs. D. van Kelle
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 17/5	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 14.662	€ 5.518	€ 14.662
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 19.400	€ 7.281	€ 19.400
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 14.662	€ 5.518	€ 14.662
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 18.900	€ 18.900	€ 18.900

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	drs. C.H. Dubbelboer RA
Functiegegevens	
	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/04 – 31/12
Bezoldiging	
Bezoldiging	€ 10,997
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 14,616
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 10,997
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2018	
bedragen x € 1	n.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2018	
Bezoldiging	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Arnhem, 19 mei 2020

Raad van Bestuur

drs. A.F.S. Blok, voorzitter

mr. A.T.M. Weijers, lid

Raad van Toezicht

mr. J.G.J.M. de Zwaan, voorzitter

prof. dr. W.D. ten Have, vice-voorzitter

prof. dr. K. Sijsma

drs. K. Dubbelboer RA

drs. D. van Kelle

mr. drs. T.S.M. van Schie

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst

Zolang de twee statutaire reserves nog niet het maximale niveau hebben behaald zal de winst die in het laatste verstreken boekjaar is behaald, worden toegevoegd aan deze reserves in een door het Bestuur vast te stellen verhouding. Van de winst die resteert na een dergelijke toevoeging kan de Algemene Vergadering een bedrag toevoegen aan de overige reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering. (artikel 25 Winst en Verlies: reserves, Statuten Cito BV)

Cito

Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
Postbus 1034
6801 MG Arnhem
T (026) 352 11 11
www.cito.nl

